

C – Charakteristika studijního předmětu nebo tématického bloku	
Název studijního předmětu	Filozofie výchovy a vzdělávání
Způsob zakončení	zk
Další požadavky na studenta	Vypracování seminární práce z obecné filozofie výchovy a specializační filozofie výchovy v rozsahu cca 10-15 stran a její obhajoba.
Přednášející	PhDr. Hana Řehulková, Ph.D., FF MU
Stručná anotace předmětu	<p>Cíl: Prohloubit znalosti v oboru filozofie výchovy a vzdělávání, znát systém věd a jeho vývoj i výzkumné problémy na pomezí pedagogiky a dalších oborů, rozumět jim a umět úžeji propojit znalosti z filozofie výchovy se znalostmi z pedagogiky, psychologie a speciální pedagogiky.</p> <p>OBECNÉ FILOZOFICKÉ TEZE K PROBLEMATICE FILOZOFIE VÝCHOVY:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Výchova a vzdělávání v kontextu dějin filozofie • Filozofická východiska filozofie Východu • Antičtí myslitelé (Řecko, Řím) a jejich edukativní přínos do pedagogického myšlení • Patristické koncepte vztahu člověka ke světu • Křesťanská filozofie a víra versus člověk • Vrcholné křesťanství jako předstupeň humanismu • Filozofie utopistických myslitelů • Osvícenská filozofie a její přínos k otázkám výchovy a vzdělávání • Pozitivismus, materialismus a marxismus jako konstruktivní systémy • Filozofická antropologie • Teorie vědy a filozofie výchovy • Postmodernismus jako epistemé alternativních edukativních systémů <p>SPECIALIZACNÍ OKRUHY K PROBLEMATICE FILOZOFIE VÝCHOVY:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Axiologická dimenze inkluze • Axiologické a normativní systémy ve vztahu ke speciálně pedagogické alternativě • Axiologie a teorie hodnot v dějinách filozofie • Výchova k hodnotám jako epistemé pedagogiky • Speciální pedagogika v kontextech jednotlivých filozofických směrů • Koncepte sociální antropologie ve vztahu k sociálnímu systému • Koncepte kulturní antropologie ve vztahu k postižení • Antropagogika = pedagogika + andragogika + geragogika • Filozofický fundament funkcionálních výchovných vlivů • Intencionalita v profesi edukátora ve vztahu k efektivitě vlivů • Postmodernismus a strukturalismus jako východisko krize • Antipedagogické tendence a směry jako legitimní intervence postmodernismu
Odborná literatura	

Literatura základní

- Anzenbacher, A. (1990) *Úvod do filozofie*. Praha: Zvon.
Beck, U. (1986) *Risikogesellschaft*. Frankfurt/M.
Blecha, I. (1994) *Filozofie (základní problémy)*. Olomouc: FIN.
Brezinka, W. (1996) *Filozofické základy výchovy*. Praha: ZVON.
Kmučerová, S. (1996) *Člověk - hodnoty - výchova*. Prešov: ManaCon.
Leirman, W. (1996) *Čtyři kultury ve vzdělávání*. Praha.
Nekvinda, L. (1996) *Úvod do studia dějin filozofie*. Hradec Králové: Gaudeamus.
Pešková, J., Ševčík, O. (1997) *Filozofie - kultura - civilizace*. Praha: PdF UK.
Storig, H. J. (1990) *Malé dějiny filozofie*. Praha: ZVON.

Literatura doporučená

- Bertrand, Y. (1998) *Soudobé teorie vzdělávání*. Praha.
Beneš, M. (2001) *Andragogika, filozofie - věda*. Praha: EUROLEX BOHEMIA.
Cach, J. (1996) *Pedagogika a vědy jí příbuzné v Československu v letech 1918 až 1938*. Šestý díl (IV-2) vysokoškolského učebního textu *Výchova a vzdělávání v českých dějinách*. Praha. Foucault, M. (1993) *Dějiny šílenství*. Praha: Gallimard.
Galla, K. (1971) *Úvod do sociologie výchovy. Její vznik, vývoj a problematika. Druhé, rozšířené vydání*. Praha.
Giddens, A. (1998) *Důsledky modernity*. Praha.
Hunt, M. (2000) *Dějiny psychologie*. Praha.
Keller, J. (1995) *Dvanáct omylů sociologie*. Praha: SLON.
Kolektiv. (1994) *Filozofický slovník*. Praha: EWA Edition.
Krámský, D. *Michel Foucault a výchova jako udalost*. In (1999) *O filozofii výchovy a filozofii provádějící*. Sborník statí věnovaný univ. prof. PhDr. Jaroslavě Peškové k jejím 70. narozeninám. Praha: Karolinum.
Lyotard, J. F. (1996) *Das postmoderne Wissen*. Wien: Graz.
Lyotard, J. F. (1987) *Postmoderne für Kinder*. Wien.
Palouš, R. (1991) *K filozofii výchovy*. Praha: SPN.
Palouš, R. *Zrod osobnosti*. In *O filozofii výchovy a filozofii provádějící*. Sborník statí věnovaný univ. prof. PhDr. Jaroslavě Peškové k jejím 70. narozeninám. Praha: Karolinum, 1999.
Petrušek, M. *Doslov*. In (1998) GIDDENS, A. *Důsledky modernity*. Praha.
Rousseau, J. J. (1967) *Rousseau a jeho pedagogický odkaz*. Výběr z pedagogického díla. Praha. Sociální vědy. (1996) In *Velký sociologický slovník*. Praha.
Sokol, J. *Vzdělávat - ale k čemu? (Aneb: Jeden stesk a patero přání)*. In (1999) *O filozofii výchovy a filozofii provádějící*. Sborník statí věnovaný univ. prof. PhDr. Jaroslavě Peškové k jejím 70. narozeninám. Praha: Karolinum.
Soukup, V. (1996) *Dějiny sociální a kulturní antropologie*. Praha: Karolinum.

C – Charakteristika studijního předmětu nebo tématického bloku	
Název studijního předmětu	Inkluzivní (speciální) pedagogika
Způsob zakončení	zk
Další požadavky na studenta	Zpracovat jednu otázku z obecných otázek inkluzivní (speciální) pedagogiky se zřetelem na zahraniční trendy a jednu otázku ze specializačních okruhů se zřetelem na věkovou skupinu a druh postižení - cca 10 – 15 stran Výuka předmětu ve dvou semestrech
Přednášející	prof. PhDr. Marie Vítková, CSc.
Stručná anotace předmětu	<p>Cíl: Prohloubit znalosti v oboru speciální pedagogika se zaměřením na inkluzi, inkluzivní vzdělávání a sociální inkluzi, znát rozsah svého pedagogického oboru i pedagogiky jako celku, a to v historických i současných širších souvislostech a na úrovni současného stavu poznání.</p> <p>OBECNÉ OTÁZKY INKLUZIVNÍ (SPECIÁLNÍ) PEDAGOGIKY</p> <ul style="list-style-type: none"> • Inkluze, sociální inkluze, inkluzivní vzdělávání, inkluzivní didaktika, inkluzivní vyučování • Inkluze ve vzdělávání v mezinárodních dokumentech • Národní plán vytváření rovných příležitostí pro osoby se zdravotním postižením • Současný stav a trendy ve vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami v ČR, komparace se zahraničím • Particpace jako účast jako aktivní účast člověka ve společnosti • Mezinárodní klasifikace funkčních schopností, disability a zdraví • Vývoj školské inkluze v České republice • Aktéři školní inkluze • Rámcové podmínky pro inkluzivní vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami včetně legislativního rámce v ČR (školský zákon, antidiskriminační zákon, návazné vyhlášky) • Strategie ve vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami ve škole hlavního vzdělávacího proudu • Individualizace a diferenciacie v procesu edukace v inkluzivním prostředí • Strategie hodnocení v inkluzivní škole • Vyučování žáků v heterogenních skupinách v inkluzivní třídě • Podpora inkluze prostřednictvím digitálních technologií • Pedagogicko-psychologické poradenské služby • Obligatorní diagnózy a obligatorní diagnostika v pedagogicko-psychologických poradnách • Posuzování míry speciálních vzdělávacích potřeb • Podpurná opatření žáků se speciálními vzdělávacími potřebami <p>SPECIALIZAČNÍ OKRUHY INKLUZIVNÍ (SPECIÁLNÍ) PEDAGOGIKY</p> <ul style="list-style-type: none"> • Raná intervence • Edukace dětí se speciálními potřebami v předškolním věku • Rámcový vzdělávací program předškolního vzdělávání • Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání • Rámcový vzdělávací program pro obor vzdělání základní škola speciální, I. a II. díl • Podmínky edukace žáků se speciálními vzdělávacími potřebami v základní škole • Průřezová témata v Rámcovém vzdělávacím programu pro základní vzdělávání • Speciálně pedagogická podpora dětí a mládeže se speciálními vzdělávacími potřebami mimo školu • Rámcový vzdělávací program pro gymnázium

- Rámcové vzdělávací programy pro SOŠ a SOU
- Rámcové vzdělávací programy pro praktickou školu jednoletou a dvouletou
- Specifika předprofesní, profesní a socio-profesní přípravy jedinců se speciálními vzdělávacími potřebami
- Podporované zaměstnávání, zákon o zaměstnanosti
- Zákon o sociálních službách
- Andragogika z pohledu speciálního pedagoga

Odborná literatura

Literatura základní

- Ainscow, M., Booth, T., Dyson, A. (2006) *Improving schools, developing inclusion*. New York: Routledge.
- Bartoňová, M. (2013) *Inkluzivní didaktika v základní škole se zřetelem na edukaci žáků s lehkým mentálním postižením*. Brno: MU.
- Bartoňová, M. (2009) *Strategie ve vzdělávání žáků se sociálním znevýhodněním se zřetelem na romské etnikum v počátečním vzdělávání*. Brno: MU.
- Bartoňová, M. (2014) *Students with Intellectual Disability in Inclusive Education Settings*. Brno: MU.
- Bartoňová, M. (2014) *Approaches to Students with Learning Disorders in Inclusive School Environment*. Brno: MU.
- Bartoňová, M., Bytešnicková, Vítková, M. et al. (2012) *Děti se speciálními vzdělávacími potřebami v mateřské škole*. Brno: Paido.
- Bartoňová, M., Vítková, M., Vrabel, M. (2014) *Inclusion in Education for Students with Special Educational Needs from the Perspective of Research*. Brno: MU.
- Bartoňová, M., Opatřilová, D., Vítková, M. (2013) *Přístupy k dětem a mládeži se zdravotním postižením a sociálním znevýhodněním mimo školu*. Brno: Paido.
- Bartoňová, M., Pitnerová, P., Vítková, M. et al. (2013) *Vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami ve středním školství*. Brno: Paido.
- Bartoňová, M., Vítková, M. (2013) *Specifika ve vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami v inkluzivním prostředí základní školy*. Brno: MU.
- Bartoňová, M., Vítková, M. (2007) *Strategie ve vzdělávání dětí a žáků se speciálními vzdělávacími potřebami*. Brno: Paido.
- Bartoňová, M., Vítková, M. (2013) *Vzdělávání se zaměřením na inkluzivní didaktiku a vyučování žáků se speciálními vzdělávacími potřebami ve škole hlavního vzdělávacího proudu*. Brno: MU.
- Booth, T., Ainscow, M. (2000) *The Index for Inclusion. Developing Learning and Participation in Schools*. Bristol: CSIE.
- Heimlich, U., Kahlert, J. (Hrsg.) (2012) *Inklusion in Schule und Unterricht. Wege zur Bildung für alle*. Stuttgart: Verlag W. Kohlhammer GmbH.
- Květoňová, L., Prouzová, R. (2010) *Speciální pedagogika v podmínkách inkluzivního vzdělávání*. Praha: Karolinum.
- Květoňová, L., Strnadová, I., Hájková, V. (2012) *Cesty k inkluzi*. Praha: Karolinum.
- Opatřilová, D., Nováková, Z., Vítková, M. et al. (2012) *Intervence u dětí se zdravotním postižením v raném věku*. Brno: Paido.
- Pančocha, K. (2013) *Postižení jako axiologická kategorie sociální participace*. Brno: MU.
- Lechta, V. (ed.) (2010) *Základy inkluzivní pedagogiky*. Praha: Portál.
- Lechta, V., Kudláčková, B. *Reflection of Inclusive Education of the 21st Century in Correlative Scientific Fields (How to Turn Risks into Chances)* (2013) Frankfurt am Main: Peter Lang GmbH.
- Pipeková, J., Vítková, M. (2014) *Od edukace k sociální inkluzi osob se zdravotním postižením se zaměřením na mentální postižení*. Brno: MU.
- Procházková, L., Sayoud Solárová, K. et al. (2014) *Speciální andragogika*. Brno: Paido.
- Prouzová květoňová, R. (2011) *Význam jinakosti pro speciálněpedagogické myšlení*. Praha: UK.
- Reich, K. (Hrsg.) (2012) *Inklusion und Bildungsgerechtigkeit. Standards und Regeln zur Umsetzung einer inklusiven Schule*. Weinheim und Basel: Verlag Beltz.
- Slepičková, L., Pančocha, K. et al. (2013) *Aktéři školní inkluze*. Brno: MU.
- Valenta, M. a kol. (2014) *Přehled speciální pedagogiky. Rámcové kompendium oboru*. Praha: Portál.
- Vrabel, M., Pančocha, K. a kol. (2014) *Inkluzivní vzdělávání v přehledových studiích*. Brno: MU.

Literatura doporučená

- Bartoňová, M., Bytešníková, I. et al. (2012) *Předškolní vzdělávání dětí se speciálními vzdělávacími potřebami*. Brno: MU.
- Bartoňová, M., Pipeková, J., Vítková, M. (2008) *Strategie ve vzdělávání žáků s mentálním postižením v odborném učilišti a na praktické škole*. Brno: MSD.
- Bartoňová, M., Pitnerová, P. a kol. (2012) *Strategie vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami na střední škole*. Brno: MU.
- Bartoňová, M., Vítková, M., Vrubel, M. (2014) *Inclusion in Education for Students with Special Educational Needs from the Perspective of Research*. Brno: MU.
- Baslerová, P., Michalík, J., Monček, J. a kol. (2014) *Katalog podpůrných opatření – I. obecná část*. Olomouc: UP.
- Gajzlerová, L. (2014) *Multimediální technologie a jejich využití u žáků se speciálními vzdělávacími potřebami v inkluzivním prostředí školy*. Brno: MU.
- Inklusionsorientierte Lehrerbildung in Europa. Chancen und Herausforderungen*. (2011) Odensee: Europäusche Agentur für Entwicklungen in der sonderpädagogischen Förderung.
- Hájková, V., Strnadová, I. (2010) *Inkluzivní vzdělávání*. Praha: Grada.
- Kaleja, M. a kol. (2014) *Inkluzivní vzdělávání žáků mladšího školního věku se speciálními vzdělávacími potřebami*. Ostrava: OU.
- Kratochvilova, J., Havel, J. (2012) *Index for Inclusion in the Czech Primary Schools. Teachers Self-Evaluation in Primary Schools Research*. Brno: MU.
- Lechta, V. (2009) *Východiska a perspektivy inkluzivní pedagogiky*. Martin: Osveta.
- Michalík, J., Baslerová, P., Hanák, P. a kol. (2012) *Katalog posuzování míry speciálních vzdělávacích potřeb. Část I*. Olomouc: UP.
- Němec, Z., Šimáčková-Laurenčíková, K., Hájková, V. (2014) *Asistent pedagoga v inkluzivní škole*. Praha: UK.
- Němec, Z. a kol. (2014) *Asistence ve vzdělávání žáků se sociálním znevýhodněním*. Praha: Nová škola, o. p.
- Opařilová, D., Vítková, M. (2011) *Speciálně pedagogická podpora dětí a mládeže se speciálními vzdělávacími potřebami mimo školu*. Brno: MU.
- Opařilová, D., Nováková, Z. et al. *Raná podpora a intervence u dětí se zdravotním postižením*. Brno: MU, 2012.
- Ošlejšková, H., Vítková, M. et al. (2013) *Východiska, podmínky a strategie ve vzdělávání žáků s těžkým postižením na základní škole speciální*. Brno: MU.
- Pipeková, J. (ed.) (2010) *Kapitoly ze speciální pedagogiky*. 3. přepracované a rozšířené vydání. Brno: Paido, 2010.
- Pipeková, J., Vítková, M. (2015) *Social Inclusion of People with Intellectual Disabilities*. Brno: MU.
- Procházková, L. (2014) *Možnosti pracovního uplatnění lidí s postižením – současné trendy v České republice a v zahraničí*. Brno: MU.
- Přinosilová, D. (2007) *Diagnostika ve speciální pedagogice*. Brno: Paido.
- Vaňurová, H., Muhlpačr, P. (2005) *Kvalita života. Teoretická a metodologická východiska*. Brno: MU.
- Valenta, M. a kol. (2012) *Školská integrace žáků se zdravotním postižením (inkluzivní pedagogika pro pedagogy běžných škol)*. Ústí n. L. Eda, o.s.
- Vítková, M., Kopečný, P. (2014) *Strategies in the Education of Students with Severe Disabilities Extending Into Young Adulthood*. Brno: MU.

C – Charakteristika studijního předmětu nebo tématického bloku	
Název studijního předmětu	Metodologie I
Způsob zakončení	zk
Další požadavky na studenta	Předložit výzkumný záměr s vymezením výzkumného pole, výzkumného cíle, metod a technik výzkumu. Předložit rešerše tří metodologických knih dle vlastní volby studenta.
Přednášející	Mgr. Lenka Slepíčková, Ph.D., doc. PhDr. Karel Pančocha, Ph.D.
Stručná anotace předmětu	<p>Cíl: Prohloubit metodologické poznatky z předchozího studia a obeznámit se s metodologickými postupy, které jsou v oboru speciální pedagogika nejužívanější. Předmět má připravit studující na samostatnou výzkumnou práci v rámci zpracování dizertace.</p> <p>Obsahové okruhy</p> <ul style="list-style-type: none"> • Vymezení výzkumného tématu, problému a otázky v oblasti speciální pedagogiky • Návrh výzkumu jako komunikační nástroj a výzkumníkův plán • Zdůvodnění relevance výzkumného problému • Rešerše zdrojů a žánr přehledové stati • Typologie výzkumných procesů v pedagogickém výzkumu • Metody výzkumu a jejich charakteristiky ve vztahu k cílům výzkumu • Specifika výzkumu ve speciální pedagogice • Specifika výzkumu v andragogice • Specifika kvalitativních výzkumných metod • Specifika kvantitativních výzkumných metod • Smíšený design výzkumu • Etické aspekty zkoumání v pedagogice
Odborná literatura	<p>Literatura základní</p> <p>Clough, P; Nutbrown, C. (2012) <i>A student's guide to methodology</i>. London: Sage. Creswell, J. W. <i>A concise introduction to mixed methods research</i>. Los Angeles: Sage. 2015. Punch, K. (2008) <i>Úspěšný návrh výzkumu</i>. Praha: Portál. Reichel, J. (2009) <i>Kapitoly metodologie sociálních výzkumů</i>. Praha: Grada Publishing as. Gavora, P. (2000) <i>Úvod do pedagogického výzkumu</i>. Brno: Paido. Švaříček, R. et al.(2007) <i>Kvalitativní výzkum v pedagogických vědách: pravidla hry</i>. Portál,</p> <p>Literatura doporučená</p> <p>Cresswell, J. W. (1998) <i>Qualitative inquiry and research design: Choosing among five traditions</i>. Thousand Oaks: Sage. Esterberg, K. G. (2002) <i>Qualitative methods in social research</i>. Boston: McGraw-Hill. Punch, K. (2008) <i>Základy kvantitativního šetření</i>. Praha: Portál. Kaufmann, J. -C. (2010) <i>Chápající rozhovor</i>. Sociologické nakladatelství (SLON). Chenail, R. J. (1998) Jak srovnat kvalitativní výzkum do latě. <i>Biograf Bulletin</i>, 1998, 16. 29-37. Průcha, J. (2014). <i>Andragogický výzkum</i>. Praha: Grada. THOMAS, G. (2013) <i>How to do your research project: A guide for students in education and applied social sciences</i>. London: Los Angeles: Sage. Thomas, G. (2010) <i>How to do your case study: A guide for students and researchers</i>. London: Los Angeles: Sage.</p>

C – Charakteristika studijního předmětu nebo tématického bloku	
Název studijního předmětu	Metodologie II
Způsob zakončení	zk
Další požadavky na studenta	Předložení metodologické kapitoly dizertační práce Konzultace prvních výsledků vlastního výzkumu a způsobu jejich zpracování Prezentace výsledků dizertace na veřejném fóru
Přednášející	Mgr. Lenka Slepíčková, Ph.D., doc. PhDr. Karel Pančocha, Ph.D.
Stručná anotace předmětu	<p>Cíl: Osvojit si techniky sběru a zpracování dat, které studující využijí při zpracování svého dizertačního výzkumu. Pozornost bude věnována také prezentaci výzkumných dat a zjištění v samotném textu dizertace. Studující se seznámí se specifiky, která provázejí vstup do terénu, sběr a zpracování dat, a také prezentaci výzkumných zjištění ve speciální pedagogice a andragogice. Osvojí si základy vědecké práce, které jsou nezbytnou podmínkou úspěšného dokončení dizertační práce a také publikací odborných statí v oborových časopisech a prezentací na konferencích.</p> <p>Obsahové okruhy</p> <ul style="list-style-type: none"> • Vstup do terénu a vztah s informanty jako klíčový moment kvalitativního výzkumu • Teoretická saturace a metoda konstantního srovnávání • Teoretická citlivost a zdroje teoretické citlivosti • Procedury pro zpracování kvantitativních dat • Procedury pro zpracování kvalitativních dat • Procedury pro zpracování dat ze smíšeného výzkumu • Zásady prezentace výzkumných poznatků v odborných textech • Zásady prezentace výzkumných poznatků na odborných konferencích • Praktické, právní, politické a etické přesahy výzkumu v pedagogice • Výzkumná a publikační etika
Odborná literatura	<p>Literatura základní</p> <p>Charmaz, K. (2014) <i>Constructing grounded theory</i>. Los Angeles: Sage.</p> <p>Chráška, M. (2007) <i>Metody pedagogického výzkumu</i>. Praha: Grada Publishing as.</p> <p>Knecht, P; Dvořák, D. Etika vědecké práce a publikování pro mírně pokročilé. <i>Pedagogická orientace</i> 23 (4), 554 – 578.</p> <p>Kvapilová Bartošová, M., Slepíčková, L. (2014) Ethical and Methodological Associations in Doing Research on Children in a School Environment. <i>The New Educational Review</i>, 38 (4): 84-93.</p> <p>Pančocha, K. (2010) Etika výzkumu ve speciální pedagogice. In <i>Etika ve vědách o výchově</i>. Olomouc: ČPdS.</p> <p>Rabušic, L., Mareš, P., Soukup, P. (2015) <i>Analýza sociálněvědních dat (nejen) v SPSS</i>. Brno: MU.</p> <p>Řiháček, T. et al. (2013) <i>Kvalitativní analýza textů: čtyři přístupy</i>. MU.</p> <p>Silverman, D. (2006) <i>Interpreting qualitative data: Methods for analyzing talk, text and interaction</i>. Sage.</p> <p>Soukup, P., Rabušic, L. (2007) Několik poznámek k jedné obsesi českých sociálních věd – statistické významnosti. <i>Sociologický časopis/Czech Sociological Review</i>, 02: 379-395.</p> <p>Šedřová, Kl, et al. (2013) Jak psát kvalitativně orientované výzkumné studie. <i>Kvalita v kvalitativním výzkumu. Pedagogická orientace (Journal of the Czech Pedagogical Society)</i>, 23.4: 478-510.</p> <p>Literatura doporučená</p> <p>Delamont, S. <i>Fieldwork in educational settings: Methods, pitfalls and perspectives</i>. Psychology Press, 2002.</p> <p>Chenail, R. J. Jak srovnat kvalitativní výzkum do latě. <i>Biograf Bulletin</i>, 1998, 16.1998: 29-37.</p>

C – Charakteristika studijního předmětu nebo tématického bloku	
Název studijního předmětu	Psychologie handicapu
Způsob zakončení	zk
Další požadavky na studenta	Znalost témat obsažených v sylabu Patopsychologie I prokázaná písemným testem. Zpracování kazuistiky v rozsahu 7-10 stran Teoretický komentář k odborné studii v rámci specializace studenta; rozsah cca 5 stran.
Přednášející	prof. PhDr. Evžen Řehulka, CSc., prof. PhDr. Marie Vítková, CSc
Stručná anotace předmětu	<p>Cíl: Kurz vede posluchače k chápání etiologie a patogeneze duševních poruch a k popisu a klasifikaci psychických poruch v oblasti vědomí, kognitivních procesů, paměti a pozornosti, emotivity, inteligence, vůle, pudů, jednání, motivace a osobnosti. Akcentuje se psychologický, pedagogický a sociální pohled na danou problematiku.</p> <p>Student bude po absolvování předmětu schopen:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Umět vyložit základní pojmy psychologie handicapu, patopsychologie, psychopatologie zaměřené na speciální pedagogiku a potřebu pracovníků pomáhajících profesí - Znáť základní kategorie související se zátěžovými situacemi - Znáť vztahy mezi tělesnými a psychickými poruchami a k některým kvalitativním abnormalitám v oblasti kognice a osobnosti. <p>Obsahové okruhy:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Vymezení předmětu. Psychologie handicapu, patopsychologie a psychopatologie. 2. Norma, normalita a abnormalita. Modely abnormálního chování. 3. Zdraví a nemoc. 4. Etiologie a patogeneze psychických poruch. 5. Náročné životní situace. Deprivace. Frustrace. Konflikt. Trauma. Krize. Stres. 6. Zvládání zátěžových situací. Copingové strategie. 7. Duševní zdraví a životní styl. Prevence. Resilience. 8. Kvalita života. 9. Popis a klasifikace poruch psychických funkcí v oblasti vědomí, pozornosti, vnímání, myšlení a inteligence, emotivity a motivace, vůle, pudů a osobnosti. Akcentuje se psychologický, pedagogický a sociální pohled na danou problematiku.
Odborná literatura	<p>Literatura základní ČEŠKOVÁ, Eva a Hana KUČEROVÁ. Psychopatologie a psychiatrie: pro psychology a speciální pedagogy. Edited by Mojmír Svoboda. Vyd. 2. Praha: Portál, 2012. 317 s. ISBN 9788026202165. KOHOUTEK, Rudolf. Patopsychologie a psychopatologie pro pedagogy. Brno: Masarykova univerzita, 2007. Spisy pedagogické fakulty Masarykovy univerzity. ISBN 978-80-210-4434-0. KŘIVOHLAVÝ, Jaro. Psychologie zdraví. Vydání třetí. Praha: Portál, 2009. ISBN 978-80-7367-568-4 KŘIVOHLAVÝ, Jaro. Psychologie nemoci. Praha: Grada, 2002. Psyché. ISBN 80-247-0179-0. OREL, Miroslav. Psychopatologie: nauka o nemocech duše. 2., aktualizované a doplněné. Praha: Grada, 2016. 338 stran. ISBN 9788024755168. VÁGNEROVÁ, Marie, Zuzana HADJ-MOUSSOVÁ a Stanislav ŠTECH. Psychologie handicapu. 2. vyd. Praha: Karolinum, 2000. 230 s. ISBN 8071849294.</p> <p>Literatura doporučená LANGMEIER, Josef a Zdeněk MATĚJČEK. Psychická deprivace v dětství. Praha: Karolinum, 2011. ISBN 978-80-246-1983 PAYNE, Jan. Kvalita života a zdraví. V Praze: Triton, 2005. ISBN 80-7254-657-0. VÁGNEROVÁ, Marie. Psychopatologie pro pomáhající profese. Vyd. 5., rozš. a přeprac. Praha: Portál, 2012. 870 s. ISBN 9788026202257. WEIS, Robert. Introduction to abnormal child and adolescent psychology. 3 edition. Los Angeles: Sage, [2018]. ISBN 978-1-5063-3976-4.</p>

C – Charakteristika studijního předmětu nebo tématického bloku	
Název studijního předmětu	Poruchy psychického vývoje
Způsob zakončení	zk
Další požadavky na studenta	Znalost učiva obsaženého v sylabu Patopsychologie II prokázaná písemným testem. Případová studie z praxe posluchače v rozsahu cca 5-10 stran. Práce bude zaměřena na charakteristiku osobnosti jedince s postižením. V rámci práce bude zdůrazněna oblast patopsychologie (dopad základní poruchy na psychiku, prožívání, socializaci), bude zachycen vývoj případu po současný stav včetně kvalitativního rozboru.
Přednášející	prof. PhDr. Evžen Řehulka, CSc., prof. PhDr. Marie Vítková, CSc.
Stručná anotace předmětu	<p>Cíl: Předmět poskytuje základní orientaci v psychologické problematice nemocných a zdravotně postižených a v psychologii handicapu. Předmět je koncipován široce s využitím řady teoretických a praktických oborů zejména medicínských (psychiatrie, neurologie a dalších) a je zaměřen do speciální pedagogiky, psychologie, ev. event. sociologie a ve svých cílech sleduje pomoc postiženým lidem a jejich uplatnění v životě. Navazuje na předmět Psychologie handicapu a výrazně prohlubuje obsah tohoto předmětu.</p> <p>Obsahové okruhy Kurz Poruchy psychického vývoje navazuje na kurz Psychologie handicapu, rozšiřuje ho a prohlubuje.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Zabývá se psychologii postižených, psychologickými zvláštnostmi osobnosti jedinců a jejich psychologických funkcí s různými druhy postižení tělesného a duševního. • Somatická nemoc jako psychologický problém. Subjektivní obraz nemoci. Psychosomatika. • Poruchy a onemocnění nervového systému a jejich psychologické důsledky. Epilepsie. Mozková obrna. • Postižení zrakové, sluchové, pohybové, narušená komunikační schopnost. Demence a mentální retardace. Schizofrenie a pervazivní vývojové poruchy. • Úzkostné a posttraumatické poruchy. • Afektivní poruchy. Poruchy příjmu potravy. • Poruchy v oblasti sexuality. • Sebepoškozování a suicidium. Poruchy osobnosti.
Odborná literatura	<p>Literatura základní BORCHERT, Johann, ed. Handbuch der Sonderpädagogischen Psychologie. Göttingen: Hogrefe - Verlag für Psychologie, 2000. ISBN 3-8017-1227-3. COSTELLO, Timothy W. a Joseph T. COSTELLO. Abnormal psychology. 2nd ed. New York, N.Y.: Harper Perennial, c1992. Harpercollins college outline. ISBN 0-06-467121-6 PUGNEROVÁ, Michaela a Jana KVINTOVÁ. Přehled poruch psychického vývoje. Vydání 1. Praha: Grada, 2016. 293 stran. ISBN 9788024754529.</p> <p>Literatura doporučená PAYK, Theo R. Psychopathologie: vom Symptom zur Diagnose : mit 77 Abbildungen und 7 Tabellen. 4., vollständig überarbeitete Auflage. Berlin: Springer, [2015]. Springer-Lehrbuch. ISBN 978-3-662-45530-2. RABOCH, Jiří. et al. (2019). Duševní zdraví a životní styl. Praha: Mladá fronta VÁGNEROVÁ, Marie. Psychopatologie pro pomáhající profese. Vyd. 5., rozš. a přeprac.</p>

C – Charakteristika studijního předmětu nebo tématického bloku	
Název studijního předmětu	Specializace - širší vědní základ I, II - logopedie
Způsob zakončení	zk
Další požadavky na studenta	Zpracování seminární práce v rozsahu 10 – 15 stran. Zpracování kazuistiky osoby s narušenou komunikační schopností (dítě, žák, dospívající, dospělý) – zpracování diagnostického postupu, doporučení pro terapii. Výuka v předmětech logopedie 2 semestry.
Přednášející	PhDr. Barbora Chleboradová, Ph.D., PhDr. Ilona Bytešníková, Ph.D.
Stručná anotace předmětu	<p>Cíl: Prohloubit znalosti z logopedie, propojit je s dalšími předměty – surdopedie, somatopedie, oftalmopedie a psychopedie včetně psychologie a medicínských oborů (neurologie, ORL, foniatrie). Prohloubit poznatky z anatomie, fyziologie, patologie a patofyziologie v oblasti poruch komunikace u dětí i osob v dospělosti</p> <p>OBECNÉ OTÁZKY LOGOPEDIE</p> <ul style="list-style-type: none"> • Logopedická intervence z historického hlediska, zhodnocení vývoje vědního a studijního oboru v 21. století. • Etiologie a patogeneze narušeného vývoje řeči. • Logopedická intervence v rámci programů rané intervence. • Integrovaný žák s narušenou komunikační schopností v základní škole. • Role logopeda v komplexní rehabilitační péči poskytované osobám se získanými neurogenními poruchami komunikace v dospělosti a ve stáří. • Současné pojetí logopedické intervence u dětí a žáků se symptomatickými poruchami řeči. • Alternativní a augmentativní komunikace – komunikační systémy, podmínky pro zařazení nových AAK systémů u dětí, dospívajících, dospělých, seniorů. <p>SPECIALIZAČNÍ OKRUHY LOGOPEDIE</p> <ul style="list-style-type: none"> • Logopedická diagnostika a terapie u dětí s narušeným vývojem řeči. • Testy, testové baterie, zkoušky, které jsou v současnosti užívány v diagnostice získaných neurogenních poruch komunikace (dysartrie, afázie). • Dysfagie u dětí s MO. Dysfagie u dospělých osob. • Metody, techniky, principy využívané logopedem při diagnostice jednotlivých druhů narušení komunikační schopnosti. • Aktuální otázky balbutologie – současné názory na etiologii, patogenezi i terapii koktavosti. • Logopedická intervence jako součást komplexní rehabilitace v oblasti vrozených vývojových vada orofaciální oblasti. • Současné trendy v logopedické intervenci u dětí a žáků s poruchami autistického spektra.
Odborná literatura	<p>Literatura základní Bočková, B. (2011) <i>Podpora žáků se specificky narušeným vývojem řeči</i>. Brno: MU. Bytešníková, I., Horáková, R., Klenková, J. (2007) <i>Logopedie a surdopedie</i>. Brno: Paido, 2007. Bytešníková, I. (2012) <i>Komunikace dětí předškolního věku</i>. Praha: Grada. Cséfalvay, Z. a kolektiv. (2007) <i>Terapie afázie. Teorie a případové studie</i>. Praha: Portál. Cséfalvay, Z., Košťálová, M., Klimešová, M. (2002) <i>Diagnostika a terapie afázie, alexie, agrafie: (manuál)</i>. Praha: Asociace klinických logopedů ČR. Dlouhá, O. (2003) <i>Vývojová dysfázie – porucha zpracování řečového signálu</i>. Praha: Unitisk.</p>

- Cséfalvay, Z., Lechta, V. (2013) *Diagnostika narušené komunikační schopnosti u dospělých*. Vyd. 1. Praha: Portál.
- Hartmann, B., Lange, M. (2008) *Mutismus v dětství, mládí a dospělosti*. Praha: Triton,
- Hornáková, K., Kapalková, S., Mikulajová, M. (2009) *Jak mluvit s dětmi od narození do tří let*. Praha: Portál.
- Kerekrétiiová, A. (2008) *Velofaryngální dysfunkce a palatolalie. Klinicko-logopedický aspekt*. Praha: Grada.
- Klenková, J. (2000) *Možnosti stimulace preverbálních a verbálních schopností u vývojově postižených dětí*. Brno: Paido.
- Klenková, J. (2006) *Logopedie*. Praha: Grada.
- Klenková, J. et al. (2014) *Inkluze žáků s narušenou komunikační schopností a žáků se sluchovým postižením. Psychologické, medicínské a speciálněpedagogické souvislosti*. Brno: MU.
- Klenková, J. et al. (2013) *Jedinci s narušenou komunikační schopností a se sluchovým postižením v inkluzivním prostředí škol, školských zařízení a v zařízeních sociálních služeb*. Brno: MU.
- Klenková, J., Bočková, B., Bytešníková, I. (2012) *Kapitoly pro studenty logopedie*. Brno: Paido.
- Kopečný, P. (2014) *Logopedická intervence u osob se zdravotním postižením ve věku mladé dospělosti*. Brno: MU.
- Krahulcová, B. (2013) *Dyslalie - patlavost: vady a poruchy výslovnosti*. 2., rozš. a přeprac. vyd. Praha: Beakra.
- Lechta, V. a kol. (2003) *Diagnostika narušené komunikační schopnosti*. Praha: Portál.
- Lechta, V. a kol. (2005) *Terapie narušené komunikační schopnosti*. Praha: Portál.
- Lechta, V. (2002) *Symptomatické poruchy řeči*. Praha: Portál.
- Lechta, V. (2004) *Koktavost*. Praha: Portál.
- Málková, G., Smolík, F. (2014) *Diagnostika jazykového vývoje: diagnostická baterie pro posouzení vývoje jazykových znalostí a dovedností dětí předškolního věku: testová příručka*. Vyd. 1. Praha: Grada.
- Smolík, F., Seidlová Málková, G. (2014) *Vývoj jazykových schopností v předškolním věku*. Praha: Grada Publishing.
- Vitásková, K., Mlčáková, R. (2013) *Narušení fonace a rezonance mluvené řeči – vstup do problematiky*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci.
- Vitásková, K., Mlčáková, R. (2013) *Základní vstup do problematiky získaných fatických poruch a problematiky dysartrie*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci.
- Vitásková, K., Říhová, A., Dostálová, L. (2014) *Pragmatická jazyková rovina a auditivní agnózie u osob s poruchami autistického spektra. Zborník Inovácie v teórii a praxi výchovnej a komplexnej rehabilitácie osôb so zdravotným postihnutím*. Bratislava.
- Literatura doporučená**
- Angell, C. A. (2009) *Language development and disorders: a case study approach*. Sudbury, Mass.: Jones and Bartlett Publishers, xv,
- Balter, L., TAMIS-LEMONDA, C. (2003) *Child psychology: a handbook of contemporary issues*. New York: Psychology Press.
- Basso, A. (2003) *Aphasia and its therapy*. Oxford : Oxford University Press.
- Bradford, H. (2009) *Communication, language and literacy in the early years foundation stage*. New York: Routledge, ix.
- Brooks, P., Kempe, V. (2014) *Encyclopedia of language development*. London: Sage, xxxvi..
- Brookshire, H. R. (1992) *An Introduction To Neurogenic Communication Disorders*. fourth edition. St. Louis: Mosby – Year Book, 318 s.
- Buckley, B. (2003) *Children's communication skills: from birth to five years*. New York: Routledge, xxii.
- Cséfalvay, Z., Košťálová, M., Klimešová, M. (2002) *Terapie afázie, alexie, agrafie: terapeutické manuály*. Praha: AKL ČR.
- Cooper, J. (2010) *The early years communication handbook: a practical guide to creating a communication-friendly setting in the early years*. London: Practical Preschool.
- Dockrell, J., Messer, D. J. (1999) *Children's language and communication difficulties: understanding, identification, and intervention*. London ; New York: Cassell, xi.

- Duffy, R. J. (2005) *Motor speech disorders: Substrates, Differential Diagnosis and Management*. 2nd edition. St. Louis: Mosby-Year Book.
- Dukes, Ch., Smith, M. (2007) *Developing pre-school communication and language*. London: Sage, xii.
- Dvořák, J. (2001) *Logopedický slovník (terminologický a výkladový)*. Žďár nad Sázavou: edice LOGOPAEDIA CLINICA.
- Fraser, M. (2000) *Svépomocný program při koktavosti*. Praha: Portál.
- Freed, D. B. (2000) *Motor speech disorders: diagnosis and treatment*. San Diego: Singular Pub. Group, ix, Singular Textbook Series.
- Harris, J. (1990) *Early language development: implications for clinical and educational practice*. New York: Routledge, xiii.
- CHAPEY, R. (Ed.) (2008) *Language Intervention strategies in aphasia and related neurogenic communication disorders*. Philadelphia: Wolters Kluwer, Lippincot Williams and Wilkins.
- Janovcová, Z. (2004) *Alternativní a augmentativní komunikace*. Brno: MU.
- Kalvach, Z., Zadák, Z., Jiráček, R., Závazalová, H., Sucharda, P. a kol. (2004) *Geriatric a gerontologie*. Praha : Grada.
- Kertesz, A. (1982) *Western Aphasia Battery*. New York: Grune and Stratton; 1982.
- Koukolík, F. (2002) *Lidský mozek. Funkční systémy. Norma a poruchy*. 2., aktualizované a rozšířené vydání. Praha: Portál.
- Lechta, V. (1990) *Logopedické repetitorium*. Bratislava: SPN.
- Lechta, V. (2004) *Diagnostika a terapie koktavosti*. Praha: Asociace klinických logopedů České republiky.
- Liška, J. a kol. (1972-1989) *Logopedický zborník 1 – 8*. Košice: Východoslovenské vydavateľstvo.
- Love, R. J., Webb, W. G. (2009) *Možek a řeč. Neurologie nejen pro logopedy*. Praha: Portál.
- Lurija, A. R. (1978) *Základy neuropsychologie*. Bratislava.
- Menyuk, P., Liebergott, J. W., Schultz, M. (2014) *Early Language Development in Full-term and Premature Infants*. New York: Psychology press.
- Metodická příručka (1996) *Od prvního hlasu k prvním slovům*. Praha: TECH-MARKET.
- Mikulajová, M. – Rafajdusová, I. (1993) *Vývinová dysfázia. Špecificky narušený vývin reči*. Bratislava. Mimrová, M., Kulišťák, P., Lehečková, H., Nebudová, J. (1996) *Afázie*. Praha: Triton.
- Morales, R. C. (2006) *Orofaciální regulační terapie*. Praha: Portál.
- Nebudová, J. (1999) *Cévní mozkové příhody: minimum pro praxi*. Praha, Triton.
- Neubauer, K. (2007) *Neurogení poruchy komunikace u dospělých. (Diagnostika a terapie)*. Praha: Portál.
- Neubauer, K. (2005) Neurokognitivní moduly mozku a současné strategie obnovování porušených funkcí v rámci rehabilitace po traumatech CNS. *Diagnostika a terapie poruch komunikace*. roč. VIII., č. 1, s.11-23.
- Neubauer, K. (1997) *Poruchy řečové komunikace*. Praha : Asociace klinických logopedů České republiky.
- Neubauer, K. (1998) *Terapie poruch příjmu stravy*. In PREISS, M. a kol. *Klinická neuropsychologie*. Praha: Grada.
- Novák, A. (1999) *Vývoj dětské řeči : Fyziologie, jeho poruchy, diagnostika a léčba*. Praha : Unitisk.
- Novák, A. (1997) *Foniatrie a pedaudiologie. Základy fyziologie a patofyziologie řeči, diagnostika a léčba poruch řeči*. Praha.
- Ostatníková, D. (2003) *Anatómia, fyziológia a patofyziológia reči*. 1. vyd. Bratislava: Asklepios.
- Oravkinová, Z. (2010) *Raná logopedická intervencia u detí s rúžštepom pery a podnebia*. Bratislava: Slovenské pedagogické nakladateľstvo.
- Peutelschmiedová, A. (1994) *Etiologie a terapie koktavosti*. Olomouc: UP.
- Peutelschmiedová, A. (1994) *Čtení o koktavosti*. Praha: Portál.
- Peutelschmiedová, A. (1996) *Koktavé dítě ve škole*. Olomouc: UP.
- Peutelschmiedová, A. (2000) *Aktuální problémy balbutologie*. Olomouc.
- Preiss, V. a kol. (1998) *Neuropsychologie*. Praha: Grada.
- Průcha, J. (2011) *Dětská řeč a komunikace. Poznatky vývojové psycholingvistiky*. Praha: Grada Publishing,

- Pützer, M. (2008) *Stimmqualität und Artikulation bei Dysarthrophonien in der individuellen, tendenziellen und referentiellen Bewertung: ein instrumenteller Beitrag zu Phonations- und Artikulationsvariationen*. Saarbrücken: Universität des Saarlandes.
- Richtrová, B. Mercelová, J., Bubeníčková, B. (2014) "VYKUK": *terapeutický materiál pro rehabilitaci narušené komunikační schopnosti*. 1. vyd. České Budějovice: Kopp.
- Richterová, M. (2004) Demence – sociální a terapeutický problém současnost. *Diagnostika a terapie poruch komunikace*. roč. VII, č. 3, s. 2-23.
- Roubíčková, J.. *Test 3F: dysartrický profil*. 3., dopl. a přeprac. vyd., (V nakl. Galén 1.). Praha: Galén, c2011, 86 s. ISBN 978-80-7262-714-1.
- Seeman, M. (1955) *Poruchy dětské řeči*. Praha: SZZ.
- Singleton, N. C., Shulman, B. B.(2014) *Language development: foundations, processes, and clinical applications*. 2. vyd. Burlington, MA: Jones and Bartlett Learning, xviii.
- Šarounová, J. (2014) *Metody alternativní a augmentativní komunikace*. Vyd. 1. Praha: Portál.
- Tedla, M. Chrobok, V. (2009) *Poruchy polykání: Poruchy prehl'tania*. 1. vyd. Havlíčkův Brod: Tobiáš.
- Škodová, E., Jedlička, I. a kol. (2003) *Klinická logopedie*. Praha: Portál.
- Vágnerová, M. (2000) *Vývojová psychologie: Dětství, dospělost, stáří*. Praha: Portál.
- Vitásková, K. et al. *Vybrané typy narušené komunikační schopnosti v interdisciplinárním přístupu. Výsledky partikulárních výzkumných šetření*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2014, s. 9-11. ISBN: 978-80-244-3433-9.
- Vohradník, M. (2001) *Poruchy řečové komunikace u velofaryngeální insuficience*. Dolní Břežany: nakladatelství SCRIPTORIUM.
- Vrbová, R. a kol. (2012) *Katalog posuzování míry speciálních vzdělávacích potřeb. Část II. Diagnostické domény pro žáky s narušenou komunikační schopností*. Olomouc: UP.
- Vygotskij, L. S. (2004) *Psychologie myšlení a řeči*. Praha: Portál.
- Whitworth, A., Webster, J., Howard. (2005) *A Cognitive Neuropsychological Approach to Assessment and Intervention in Aphasia: a clinician's guide*. first published. Hove: Psychology Press.

C – Charakteristika studijního předmětu nebo tématického bloku	
Název studijního předmětu	Specializace - širší vědní základ I, II - surdopedie
Způsob zakončení	zk
Další požadavky na studenta	Zpracování seminární práce v rozsahu 10 – 15 stran Zpracování kazuistiky osoby se sluchovým postižením – zpracování speciálně pedagogické diagnostiky (surdopedické), návrh reedukačních postupů Výuka v předmětu surdopedie 2 semestry
Přednášející	PhDr. Lenka Doležalová, Ph.D., PhDr. Radka Horáková, Ph.D.
Stručná anotace předmětu	<p>Cíl: Propojit znalosti ze surdopedie, propojit je se znalostmi z logopedie, psychologie a z medicínských oborů (ORL, foniatrie).</p> <p>OBECNÉ OTÁZKY SURDOPEDIE</p> <ul style="list-style-type: none"> • Cíl a předmět surdopedického oboru, jeho vývoj • Pohled na osobnost jedince s postižením sluchu v průběhu historie • Vývoj komunikace u dítěte s těžkým sluchovým postižením • Komunikační formy osob s postižením sluchu • Problematika depistáže a poradenství v surdopedické praxi • Diagnostika surdopedická • Surdopedická protetika a další technické pomůcky užívané v surdopedické praxi • Logopedická péče u jedince s postižením sluchu • Charakteristika jednotlivých metodických přístupů v edukaci jedinců se sluchovým postižením • Komunita Neslyšících – filozofie, osobnost neslyšícího, organizace neslyšících, studijní možnosti a pracovní uplatnění, hlavní zásady pro kontakt se sluchově postiženými <p>SPECIALIZAČNÍ OKRUHY SURDOPEDIE</p> <ul style="list-style-type: none"> • Vývoj řeči u jedinců se sluchovým postižením, budování řeči a rozvoj komunikačních dovedností u dětí se sluchovým postižením, rozvoj řeči po stránce obsahové, artikulační, gramatické, modulační faktory řeči • Sluchová protetika a další pomůcky užívané ke kompenzaci sluchu • Komunikace jedinců se sluchovým postižením - charakteristika jednotlivých komunikačních forem – prstová abeceda, odezírání, český znakový jazyk a další vizuálně motorické způsoby dorozumívání jedinců se sluchovým postižením v rámci interkulturní a intrakulturní komunikace • Znakový jazyk – soustava prostředků pro vzájemnou komunikaci a přenos informací, základní lingvistická terminologie. Znaky přirozeného jazyka. Jazyková komunikace ve společnosti neslyšících • Teoretické základy znakového jazyka – struktura a fungování znakového jazyka. Vztahy mezi mluvenými a znakovými jazyky. Specifické rysy znakového jazyka, verbální a neverbální prvky ve znakovém jazyce. Výrazové prostředky znakového jazyka • Translatologie znakového jazyka – základní informace o tlumočení. Komunikativní funkce simultánního tlumočení ze znakového jazyka do češtiny a naopak. Etický kodex tlumočnicka znakového jazyka • Vzdělávací programy pro jedince se sluchovým postižením – vývoj po současnost, orální vzdělávací programy, totální komunikace, programy s dominantním jazykem znakovým, bilingvní výchova, program rané sluchově řečové výchovy • Sluchová vada a další kombinace postižení – jednotlivé kombinace včetně hluchoslepoty – výskyt, program péče, vývoj, zařízení, komunikační systémy pro hluchoslepe

Odborná literatura

Literatura základní

- Čeňková, I. (2001) *Teorie a didaktika tlumočení I*. Praha: FF UK Desktop Publishing.
- Doležalová, L. (2012) *Terciární vzdělávání studentů se sluchovým postižením v České republice*. Brno: MU.
- Horáková, R. (2012) *Sluchové postižení. Úvod do surdopedie*. Praha: Portál.
- Horáková, R. (2011) *Surdopedie*. Brno: MU.
- Hricová, L. (2011) *Analýza komunikačních kompetencí žáků a učitelů na základních školách pro žáky se sluchovým postižením v České republice a v Německu*. Brno: MU.
- Hrubý, J. (1997, 1998) *Velký ilustrovaný průvodce neslyšících a nedoslýchavých po jejich vlastním osudu. 1. a 2. díl*. Praha: Septima.
- Langer, J., Ptáček, V., Dvořák, K. (2004) *Znaková zásoba českého znakového jazyka k rozšiřujícímu studiu surdopedie se zaměřením na znakový jazyk*. Olomouc: UP PdF.
- Napier, J. (2002) *Sign Language Interpreting*. (Lingvistig Coping Strategies). Coleford: GB: Douglas McLean.
- Pitnerová, P. (2014) *Role komunikace v procesu integrace žáka se sluchovým postižením*. Brno: MU.
- Potměšil, M. (2002) *Všeobecný slovník českého znakového jazyka A-N*. Praha: Fortuna.
- Potměšil, M. (2004) *Všeobecný slovník českého znakového jazyka O-Ž*. Praha: Fortuna.
- Potměšil, M. (1999) *Úvodní stati k výchově a vzdělávání sluchově postižených*. Praha: Fortuna.
- Preston, P. (1996) *Mother Father Deaf: Living between Sound and Silence*. Harvard University Press.
- Šedivá, Z. (2006) *Psychologie sluchově postižených ve školní praxi*. Praha: Septima.
- Vysuček, P., Motejzlková, J. (2003) *Specifické znaky*. Praha: FF UK, Pevnost.

Literatura doporučená

- Cardinax, V. (1999) *Ujměte se mě, výchova hluchoslepých dětí*. Praha: Scientia.
- Eastabrooks, S. R., Estes, E. L. (2007) *Helping deaf and hard of hearing students to use spoken language: a guide for educators and families*. Thousand Oaks: Corwin Press.
- Fitzpatrick, E. M., Doucet, S. P. (2013) *Pediatric audiologic rehabilitation: from infancy to adolescence*, New York: Thieme.
- Freeman, R. D. (1992) *Tvé dítě neslyší?* Praha: FRPSP.
- Gabrielová, D., Paur, J., Zeman, J. (1998) *Slovník znakové řeči*. Praha: Horizont.
- Gifford, R. H. (2013) *Cochlear implant patient assessment: evaluation of candidacy, performance, and outcomes*, San Diego: Plural Pub., Inc.
- Günther, K. B. (2000) *Bilingvální vyučování neslyšících žáků základní školy*. Praha: MŠMT.
- Holmanová, J. (2002) *Raná péče o dítě se sluchovým postižením*. Praha: Septima.
- Homoláč, J. (1998) *Sociolingvistika. Komunikace neslyšících*. Praha: FF UK.
- Hronová, A. (2002) *Poznáváme český znakový jazyk III. (Tvoření tázacích vět). Speciální pedagogika 12, č. 2, s. 113 – 123*
- Hronová, A., Motejzlková, J. (2002) *Raná komunikace mezi matkou a dítětem*. Praha: FRPSP.
- Hrubý, J., Barešová. (1999) *Didaktické a technické pomůcky pro sluchově postižené v MŠ a ZŠ*. Praha: Septima.
- Jabůrek, J. (1998) *Bilingvální vzdělávání neslyšících*. Praha: Septima.
- Janotová, N. (1999) *Odezírání u sluchově postižených*. Praha: Septima.
- Janotová, N. (1996) *Reedukace sluchu sluchově postižených dětí v předškolním věku*. Praha: Septima.
- Janotová, N., Řeháková, K. (1990) *Surdopedie. Komunikace sluchově postižených*. Praha: SPN.
- Janotová, N., Svobodová, K. (1998) *Integrace sluchově postiženého dítěte v mateřské a základní škole*. Praha: Septima.
- Klenková, J. et al. (2014) *Inkluze žáků s narušenou komunikační schopností a žáků se sluchovým postižením. Psychologické, medicínské a speciálněpedagogické souvislosti*. Brno: MU.
- Klenková, J. et al. (2013) *Jedinci s narušenou komunikační schopností a se sluchovým postižením v inkluzivním prostředí škol, školských zařízení a v zařízeních sociálních služeb*. Brno: MU.
- Kowalik, S., Baňka, A. (2000) *Perspektivy rehabilitace hluchoslepých*. Praha: Wagner Press, s.r.o.,
- Krahulcová, B. (2002) *Komunikace sluchově postižených*. Praha: Karolinum.
- Lexikologie pro základní školy*. (2003) Praha: FFUK.

- Lejska, M. (2003) *Poruchy verbální komunikace a foniatrie*. Brno: Paido.
- Leonhardt, A. (2001) *Úvod do pedagogiky sluchovo postižených*. Bratislava: Sapientia.
- Ludíková, L. (2000) *Vzdělávání hluchoslepých I*. Praha: Scientia.
- Ludíková, L. (2001) *Edukace hluchoslepého dítěte raného věku*. Olomouc: UP.
- Ludíková, L. (2001) *Vzdělávání hluchoslepých III*. Praha: Scientia.
- Macurová, A. (2001) *Poznáváme český znakový jazyk (Úvodní poznámky)*. *Speciální pedagogika* 11, č. 2, s. 69-75
- Madell, J. R., Flexer, C. (2011) *Pediatric audiology casebook*, New York: Thieme.
- Motejzlíková, J. (2003) *Poznáváme český znakový jazyk V. (Specifické znaky)* *Speciální pedagogika*, 2003, roč. 13, č. 3.
- Nebeská, I. (1992) *Úvod do psycholingvistiky*. Jinočany: H & H.
- Novák, A. (1994) *Foniatrie a pedaudiologie I. Poruchy komunikačního procesu způsobené sluchovými vadami*. Praha.
- Novák, A. (1997) *Foniatrie a pedaudiologie II. Základy fyziologie a patofyziologie řeči, diagnostika a léčba poruch řeči*. Praha.
- Padden, C., Humphries, T. (2005) *Inside Deaf Culture*. Harvard University Press.
- Potměšil, M. (1992) *Prstová abeceda*. Praha: FRPSP.
- Potměšil, M. (2003) *Čtení k surdopedii*. Olomouc: UP.
- Potměšil, M. (2002) *Zpracování dřeva – terminologická pomůcka*. Beroun.
- Potměšil, M. a kol. (2012) *Katalog posuzování míry speciálních vzdělávacích potřeb. Část II. Diagnostické domény pro žáky se sluchovým postižením*. Olomouc: UP.
- Poul, J. (1991) *Jak vést neslyšící dítě k četbě*. Praha: Knihovna časopisu GONG.
- Poul, J. (1996) *Nástin vývoje vyučování neslyšících*. Brno: Paido.
- Procházková, A. a kol. (1992) *Slovník znakového jazyka pro obor pedagogika a psychologie*. Hradec Králové: PedF.
- Ptáček, V., Kotvová, M. (1998) *Slovník znakové řeči*. Praha: PedF UK.
- Pulda, M. (1992, 1994) *Surdopedie se zaměřením na raný a předškolní věk*. Brno: MU.
- Pulda, M. (2002) *Včasná sluchově řečová výchova malých sluchově postižených dětí*. Brno: MU.
- Pulda, M. (2000) *Integrovaný žák se sluchovým postižením v základní škole*. Brno: Paido.
- Půstová, Z. (1997) *Psychomotorický vývoj sluchově postižených dětí v předškolním věku*. Praha: Septima.
- Robertson, L. (2014) *Literacy and deafness: listening and spoken language*, San Diego: Plural Publishing.
- Růžičková, M. (2000) *Učíme se českou znakovou řeč*. Praha: Septima.
- Růžičková, M. (2001) *Znakování pro každý den*. Praha, Septima.
- Šedivá, Z. (1997) *Rozvíjení sociálních dovedností sluchově postižených*. Praha: Septima.
- Seewald, R., Tharpe, A. M. (2011) *Comprehensive handbook of pediatric*, San Diego: Plural Pub., Inc.
- Sinecká, J. (2003) *Komunita neslyšících a limity jejich integrace do české společnosti. (Zpráva o výzkumu zdravotně handicapované skupiny)*. *Speciální pedagogika* 1, s. 33-42.
- Souralová, E. (2002) *Čtení neslyšících*. Olomouc: Vydavatelství Univerzity Palackého.
- Souralová, E. (2000) *Vzdělávání hluchoslepých II*. Praha: Scientia.
- Spencer, P., E., Marschark, M. (2010) *Evidence – Based Practice in Educating Deaf and Hard of Hearing Students*. New York: Oxford University Press.
- Svobodová, K. (1997) *Logopedická péče o děti s kochleárním implantátem*. Praha: Septima.
- Terminologie pro počítače, internet, tvorbu webových stránek a typografii v českém znakovém jazyce*. (2003) Praha: ASNEP.
- Tye-Murray, N. (2009) *Foundations of aural rehabilitation: children, adults, and their family members*, Stamford: Cengage Learning.
- Yoshinaga – Itano, CH. (2003) *From Screening to Early Identification and Intervention: Discovering Predictors to Successful Outcomes for Children With Significant Hearing Loss*. *The Journal of Deaf Studies and Deaf Education*, 8(1), s. 11-30.

C – Charakteristika studijního předmětu nebo tématického bloku	
Název studijního předmětu	Specializace - širší vědní základ I, II - psychopedie
Způsob zakončení	zk
Další požadavky na studenta	Zpracovat seminární práce v rozsahu 10 stran vybraného tématu z oblasti obecných psychopedických otázek a jednoho tématu ze specializačních okruhů Zpracovat individuální vzdělávací plán žáka s mentálním postižením v inkluzivním prostředí v mateřské škole, základní škole Výuka v předmětu psychopedie ve 2 semestrech
Přednášející	doc. PhDr. Barbora Bazalová, Ph.D.
Stručná anotace předmětu	<p>Cíl: Prohloubit znalosti z psychopedie a propojit je se znalostmi z dalších oborů – psychologie, sociologie, medicínské obory (psychiatrie, neurologie).</p> <p>OBECNÉ OTÁZKY PSYCHOPEDIE</p> <ul style="list-style-type: none"> • Vývoj vztahu společnosti k osobám s mentálním postižením • Vymezení kategorie osob s mentálním postižením, stupně postižení • Sociální dimenze mentálního postižení • Systém edukace dětí, žáků a studentů s mentálním postižením • Speciálněpedagogická diagnostika u jedinců s mentálním postižením • Terapie ve speciálněpedagogické péči (hipoterapie, ergoterapie, canisterapie, arteterapie, dramaterapie, metoda bazální stimulace ad.) • Současné zahraniční trendy v oblasti podpory osob s mentálním postižením • Problematika celoživotního vzdělávání jedinců s mentálním postižením <p>SPECIALIZAČNÍ OKRUHY PSYCHOPEDIE</p> <ul style="list-style-type: none"> • Charakteristika osob s mentálním postižením, vliv výchovy a vzdělávání na rozvoj jedinců s mentálním postižením, jejich možnosti v oblasti profesního uplatnění dle jednotlivých stupňů postižení, problematika období dospělosti • Downův syndrom, etiologie, charakteristika, možnosti vzdělávání a mimoškolních aktivit, období dospělosti • Poruchy autistického spektra, etiologie, charakteristika, možnosti vzdělávání, zaměstnání u jednotlivých poruch autistického spektra • Sociální služby poskytované osobám s mentálním postižením, vývoj a prognóza poskytovaných služeb v oblasti sociální sféry • Nestátní zařízení, možnosti alternativní péče o osoby s mentálním postižením během celého života.
Odborná literatura	<p>Literatura základní</p> <p>Bartoňová, M. (2005) <i>Současné trendy v edukaci dětí a žáků se speciálními vzdělávacími potřebami v České republice</i>. Brno: MSD.</p> <p>Bartoňová, M. (2014) <i>Students with Intellectual Disability in Inclusive Education Settings</i>. Brno: MU.</p> <p>Bartoňová, M. (2013) <i>Inkluzivní didaktika v základní škole se zřetelem na edukaci žáků s lehkým mentálním postižením</i>. Brno: MU.</p> <p>Bartoňová, M., Bazalová, B., Pipeková, J. (2007) <i>Psychopedie</i>. Brno: Paido.</p> <p>Bazalová, B. (2014) <i>Dítě s mentálním postižením a podpora jeho vývoje</i>. Praha: Portál.</p> <p>Bazalová, B. (2012) <i>Poruchy autistického spektra v kontextu české psychopedie</i>. Brno: MU.</p>

- Bazalová, B. (2011) *Poruchy autistického spektra. Teorie, výzkum, zahraniční zkušenosti*. Brno: MU.
- Brožová, D. (2010) *Poradenská podpora a možnosti edukace žáků s poruchami učení v širším smyslu*. Brno: MU.
- Čadilová, V., Thorová, K., Žampachová, Z. (2012) *Katalog posuzování míry speciálních vzdělávacích potřeb. Část II. Diagnostické domény pro žáky s poruchami autistického spektra*. Olomouc UP.
- Černá, M. a kol. (2008) *Česká psychopedie*. Praha: UK.
- Pipeková, J., Vítková, M. et al. (2014) *Od edukace k sociální inkluzi osob se zdravotním postižením se zaměřením na mentální postižení*. Brno: MU.
- Pipeková, J., Vítková, M. et al. *Social Inclusion of People with Intellectual Disabilities*. Brno: MU.
- Pueschel, S. (1997) *Downův syndrom pro lepší budoucnost*. Praha: Tech-Market.
- Thorová, K. (2006) *Poruchy autistického spektra*. Praha: Portál.
- Valenta, M., Müller, O. (2003) *Psychopedie, teoretické základy a metodika*. Olomouc: Parta.
- Valenta, M. a kol. (2012) *Katalog posuzování míry speciálních vzdělávacích potřeb. Část II. Diagnostické domény pro žáky s mentálním postižením*. Olomouc: UP.
- Vítková, M., Kopečný, P. (2014) *Strategies in the Education of Students with Severe Disabilities Extending into Young Adulthood*. Brno: MU.

Literatura doporučená

- APA (2000) *Diagnostic and Statistical Manual of Mental disorders*. American Psychiatric Assotian.
- Atwood, T. (1998) *Aspergers syndrome. A Guide for Parents and Professional*. London and Philadelphia: Jessika Kingsley Publishers.
- Dolejší, M. (1996) *K psychologii mentálně retardovaných*. Praha: Avicenum.
- Hort, V. (2000) *Dětská a adolescentní psychiatrie*. Praha: Portál.
- Chaloupková, S. (2011) *Analýza školních vzdělávacích programů a vyučovacího procesu na základních školách praktických v České republice*. Brno: MU.
- Kurtz, L. A. (2006) *Visual Perception Problems in CHildren with AD/HD, Autism, and Other Learning Disability*. London and Philadelphia: Jessica Kingsley Publishers.
- Lerner, J. W., Kline, F. (2006) *Learning Disabilities and Related Disorders*. Boston: Houghton MifflinCompany.
- Lindmeoer, Ch. (2013) *Biogrtafiearbeit mit geistig behinderten Menschen. Ein Praxisbuch für Einzel- und Gruppenarbeit*. Weinheim und Basel: Verlag Beltz Juventa.
- Matoušek, O. (2007) *Sociální služby*. Praha : Portál.
- Monatová, L. (1997) *Pojetí speciální pedagogiky z vývojového hlediska*. Brno:
- Paido. Müller, O. (2005) *Terapie ve speciální pedagogice*. Olomouc: UP.
- Nesnídalová, R. (1997) *Extrémní osamělost*. Praha: Portál.
- Nováková, J. (2013) *Biodromální vývoj jedinců s poruchou autistického spektra v kontextu podpory a vzdělávání*. Brno: MU.
- Pipeková, J. a kol. (2004) *Kariérové poradenství pro žáky se zdravotním postižením*. Praha: IPPP
- ČR. Pipeková, J. (ed.) (2010) *Kapitoly ze speciální pedagogiky*. 3. přepracované a rozšířené vydání. Brno: Paido.
- Prinosilová, D. (2007) *Diagnostika ve speciální pedagogice. Texty k distančnímu vzdělávání*. Brno : Paido.
- Read, J., Clements, L., Ruebain, D. (2006) *Disabled Children and the Law*. London and Philadelphia: Jessica Kingsley Publishers.
- Rubinštejnová, S. J. (1987) *Psychologie mentálně zaostalého žáka*. Praha: SPN.
- Schopler, E. (1997) *Autistické chování*. Praha: Portál.
- Schopler, E. (1999) *Příběhy dětí s autismem a příbuznými poruchami vývoje*. Praha: Portál.
- Strnadová, I. (2008) *Rodiny osob s mentálním postižením. Současné směry ve výzkumu a možnosti speciálně pedagogické intervence*. Praha: Karolinum.
- Šiška, J. (2005) *Mimořádná dospělost*. UK Praha, Karolinum.
- Švarcová, I. (2006) *Mentální retardace*. Praha: Portál.
- Vágnerová, M. (2004) *Psychopatologie pro pomáhající profese*. Praha: Portál.
- Valenta, M., Krejčířová, O. (1997) *Psychopedie - kapitoly z didaktiky mentálně retardovaných*. Olomouc: Netopejr.
- Vančová, A. (2003) *Špecifická edukácie mentálne postihnutých*. Bratislava: Sapiientia.

C – Charakteristika studijního předmětu nebo tématického bloku	
Název studijního předmětu	Specializace - širší vědní základ I, II - somatopedie
Způsob zakončení	zk
Další požadavky na studenta	Zpracovat seminární práci v rozsahu 10 -15 stran vybraného tématu z oblasti obecných somatopedických otázek a jednoho tématu ze specializačních okruhů Výuka v předmětu somatopedie ve dvou semestrech
Přednášející	doc. PhDr. Dagmar Opatřilová, Ph.D., prof. PhDr. Marie Vítková, CSc.
Stručná anotace předmětu	<p>Cíl: Rozšířit znalosti o problematice intervence osob s tělesným postižením, osvojit si speciální diagnostické a podpůrné metody práce. Poskytovanou podporu zaměřit od raného věku po dospělost. Poznatky propojit se znalostmi z dalších oborů – psychopedie, oftalmopedie, logopedie a z medicínských disciplín (neurologie, fyzioterapie, ortopedie, psychiatrie, ORL foniatrie, oftalmologie).</p> <p>OBECNÉ OTÁZKY SOMATOPEDIE</p> <ul style="list-style-type: none"> • Vývoj vztahu společnosti k tělesně a zdravotně postiženým • Vymezení kategorie osob s tělesným postižením • Sociální dimenze tělesného postižení • Systém výchovy a vzdělávání jedinců s tělesným postižením, inkluze v České republice • Obraz tělesného postižení v jednotlivých etapách života jedince • Speciálně pedagogická diagnostika u jedinců s tělesným postižením • Terapie ve speciálně pedagogické péči (léčebná rehabilitace s poruchou centrálního motoneuronu, ergoterapie, koncept bazální stimulace, hipoterapie ad.) <p>SPECIALIZAČNÍ OKRUHY</p> <ul style="list-style-type: none"> • Charakteristika nemocné mládeže, nejčastější chronická onemocnění (epilepsie, alergie, astmatické onemocnění), vliv na výchovu a vzdělání dětí a mladistvých, jejich profesní uplatnění a kvalitu života • Mozková obrna, etiologie, charakteristika, formy MO, charakteristika • Mozková obrna jako kombinované postižení, charakteristika (hybné postižení s přidruženým mentálním postižením, epilepsií, smyslovým postižením, poruchami komunikačních schopností). • Úrazy mozku z medicínského a pedagogického hlediska. • Degenerativní onemocnění svalů, Duchennova progresivní svalová dystrofie.
Odborná literatura	<p>Literatura základní</p> <p>Bartoňová, M., Vítková, M. (2007) <i>Strategie ve vzdělávání dětí a žáků se speciálními vzdělávacími potřebami</i>. Brno: Paido.</p> <p>Best, S., Heller, G., Bigge, J. (2005) <i>Teaching individuals with Physical or Multiple Disabilities</i>. New Jersey: Upper Saddle River.</p> <p>Čadová, E. a kol. (2012) <i>Katalog posuzování míry speciálních vzdělávacích potřeb. Část II</i>. Olomouc: UP.</p> <p>Eis, E. (1990) <i>Ortopedie pro speciální pedagogii</i>. Praha: SPN.</p> <p>Fialová, I., Opatřilová, D., Procházková, L. (2012) <i>Somatopedie</i>. Brno: Paido.</p> <p>Fialová, I. (2011) <i>Analýza faktorů determinujících edukaci a profesní orientaci jedinců se zdravotním postižením</i>. Brno: MU.</p> <p>Harčaričková, T. (2011) <i>Pedagogika telesne postihnutých. chorých a zdravotne oslabených – teoretické základy</i>. Bratislava: IRIS.</p>

- Kantor, J. a kol. (2014) *Kreativní přístupy v rehabilitaci osob s těžkým kombinovaným postižením – výzkumy, teorie a jejich využití v edukaci a terapiích*. Olomouc: UP.
- Müller, O. (ed.) a kol. (2014) *Terapie ve speciální pedagogice*. 2. přepracované vydání. Praha: Grada.
- Opatřilová, D. (2003) *Pedagogická intervence v raném a předškolním věku u jedinců s dětskou mozkovou obrnou*. Brno: MU.
- Opatřilová, D. (2009) *Analýza současného stavu inkluzivního vzdělávání v České republice u jedinců s tělesným postižením v předškolním a základním vzdělávání*. Brno: MU.
- Opatřilová, D. et al. (2013) *Žáci se zdravotním postižením a zdravotním znevýhodněním v základních školách*. Brno: MU.
- Pipeková, J., Vítková, M., et al. (2015) *Social Inclusion of People with Intellectual Disabilities*. Brno: MU.
- Vítek, J., Vítková, M. (2010) *Teorie a praxe v edukaci, intervenci, terapii a psychosociální podpoře jedinců se zdravotním postižením se zaměřením na neurologická onemocnění*. Brno: Paido.
- Vítková, M. (2006) *Somatopedické aspekty*. 2. rozšířené a přepracované vydání. Brno: Paido.
- Vítková, M., Kopečný, P. (2014) *Strategies in the Education of Students with Severe Disabilities Extending into Young Adulthood*. Brno: MU.

Literatura doporučená

- Doležal, R., Vítková, M. *Zaměstnávání osob se zdravotním postižením*. Brno: Paido, 2007. ISBN 978-80-7315-143-0.
- Gutvirth, J. (1981) *Základy dětského lékařství pro speciální pedagogy*. Praha: SPN.
- Hájková, V. (2008) *Podpora speciálních vzdělávacích potřeb žáků se zdravotním znevýhodněním*. Praha: Karolinum.
- Hronová, M. (1987) *Významné osobnosti v historii somatopedie*. Olomouc: UP.
- Jankovský, J. (2001) *Ucelená rehabilitace dětí s tělesným a kombinovaným postižením*. Praha: Triton.
- Kábele, F. (1986) *Rozvíjení hybnosti a řeči u dětí s DMO*. Praha: MPSV.
- Kábrt, J. a kol. (1988) *Lexicon medicum*. Praha: AVICENUM.
- Kapounek, B. a kol. (1989) *Ortopedie a neurologie pro speciální pedagogy*. Praha: SPN.
- Káš, S. (1997) *Neurologie v běžné lékařské praxi*. Praha, Grada-Avicenum.
- Kubát, R. (1992) *Ortopedické vady u dětí a jak jim předcházet*. Praha: H+H.
- Langmeier, J. (1990) *Vývojová psychologie pro dětské lékaře*. Praha: Avicenum.
- Langmeier, J., Krejčířová, D. (1998) *Vývojová psychologie*. Praha: Grada.
- Lesný, I., Špitz, J. (1987) *Neurologie a psychiatrie pro speciální pedagogy*. Praha: SPN.
- Malchiodi, K. (2005) *Expressive Therapies*. New York: The Guilford Press.
- Monatová, L. (1996) *Pojetí speciální pedagogiky z vývojového hlediska*. Brno: Paido.
- Monatová, L. (2000) *Speciálně pedagogická diagnostika z hlediska vývoje dítěte*. Brno: Paido.
- Novosad, L. (2000) *Základy speciálního poradenství*. Praha: Portál.
- Opatřilová, D. (2013) *Edukace osob s těžkým postižením a souběžným postižením více vadami*. Brno: MU.
- Opatřilová, D., Nováková, Z., Vítková, M. et al. (2012) *Intervence u dětí se zdravotním postižením v raném věku*. Brno: Paido.
- Piaget, J., Inhelderová, B. (1997) *Psychologie dítěte*. Praha: Portál.
- Pipeková, J. (ed.) (2010) *Kapitoly ze speciální pedagogiky*. 3. přepracované a rozšířené vydání. Brno: Paido.
- Přinosilová, D. (2007) *Diagnostika ve speciální pedagogice*. Brno: Paido.
- Říčan, P., Krejčířová, D. (1997) *Dětská klinická psychologie*. Praha: Grada-Avicenum.
- Říčan, P., Vágnerová, M. (1991) *Dětská klinická psychologie*. Praha: Avicenum.
- Šlapal, R. (1996) *Neurologie pro speciální pedagogy*. Brno: Paido.
- Trojan, S. a kol. (1996) *Fyziologie a léčebná rehabilitace motoriky člověka*. Praha: Grada.
- Vaňurová, H. (2006) *Sociální aspekty kvality života v onkologii*. Brno: MSD.
- Valenta, M. a kol. (2012) *Školská integrace žáků se zdravotním postižením*. Ústí n. L. EDA.
- Vítek, J. (2007) *Medicínská propedeutika pro speciální pedagogy. Úvod do neurologie. Úvod do oftalmologie*. Brno.
- Vítková, M., Pipeková, J. (ed.) (2001) *Terapie ve speciálně pedagogické péči*. 2. rozšířené vydání. Brno: Paido.
- Vojta, V. (1993) *Mozkové hybné poruchy v kojeneckém věku*. Praha: Grada.
- Votava, J. a kol. *Ucelená rehabilitace osob se zdravotním postižením*. Praha: Karolinum, 2003.

C – Charakteristika studijního předmětu nebo tématického bloku	
Název studijního předmětu	Specializace - širší vědní základ I, II - oftalmopedie
Způsob zakončení	zk
Další požadavky na studenta	Případová studie (10 stran) včetně zpracovaného rehabilitačního plánu (min. 2 strany) Výuka v předmětu oftalmopedie ve 2 semestrech
Přednášející	PhDr. Petra Röderová, Ph.D., Mgr. Martina Vrubel, Ph.D.
Stručná anotace předmětu	<p>Cíl: Rozšířit znalosti o problematice intervence osob se zrakovým postižením, osvojit si speciální diagnostické a podpůrné metody práce. Poskytovanou podporu zaměřit od raného věku po dospělost. Poznatky propojit se znalostmi z dalších oborů – psychopedie, somatopedie, logopedie, surdopedie a z medicínských oborů (oftalmologie, neurologie, ORL foniatrie).</p> <p>OBECNÉ OTÁZKY OFTALMOPEDIE</p> <ul style="list-style-type: none"> • Vývoj vztahu společnosti ke zrakově postiženým • Paradigma oftalmopedie v rámci paradigmatu speciální pedagogiky • Specifika psychomotorického vývoje jedince se zrakovým postižením z pohledu vývojových stadií Eriksona a Piageta • Metody reedukace a kompenzace z pohledu oftalmopedického • Školská problematika na poli zrakového postižení • Neziskový sektor jako jeden z pilířů komprehensivní rehabilitace zrakově postižených (raná péče, Tyfloservis, Tyflocentrum, SONS, LORM) • Postproduktivní věk u jedinců se zrakovým postižením a jejich aktivizace <p>SPECIALIZAČNÍ OKRUHY</p> <ul style="list-style-type: none"> • Raná intervence u dětí se zrakovým postižením • Spolupráce s rodinou dítěte se zrakovým postižením • Poruchy binokulárního vidění u předškolních dětí, reedukace • Specifika výuka žáků slabozrakých a nevidomých • Zrakové postižení a fenomén kombinovaného postižení • Edukace jedinců se slepohluchotou
Odborná literatura	<p>Literatura základní</p> <p>Baslerová, P. (2012) <i>Katalog posuzování míry speciálních vzdělávacích potřeb. Část II. Diagnostické domény pro žáky se zrakovým postižením</i>. Olomouc: UP.</p> <p>Čálek, O. a kol. (1991) <i>Vývoj osobnosti zrakově těžce postižených</i>. Praha: SPN.</p> <p>Čálek, O. (1984) <i>Raný vývoj dítěte nevidomého od narození</i>. Praha: UK.</p> <p>Kudelová, I., Květěňová, L. (1996) <i>Malé dítě s těžkým poškozením zraku</i>. Brno: Paido.</p> <p>Květěňová, Švecová, L. (2000) <i>Oftalmopedie</i>. Brno: Paido.</p> <p>Květěňová-Švecová, L., Madlener, I., Řehůřek, J., Vítková, M. (1999) <i>Možnosti reedukace zraku při kombinovaném postižení</i>. Brno: Paido.</p> <p>Ludíková, L. (1988) <i>Tyflopédie I. a II.</i> Olomouc: UP.</p> <p>Ludíková, L., Maleček, M. (1991) <i>Tyflopédie III.</i> Olomouc: UP.</p> <p>Ludíková, L. (2001) <i>Edukace hluchosleпého dítěte raného věku</i>. Olomouc: UP.</p> <p>Ludíková, L. (2000) <i>Vzdělávání hluchosleпých I.</i> Praha: Scientia.</p> <p>Ludíková, L. (2001) <i>Vzdělávání hluchosleпých III.</i> Praha: Scientia.</p> <p>Mason, H. (1986) <i>Visual Impairment</i>. London: David Fulton Publishers.</p> <p>Nielsen, L. (1998) <i>Učení zrakově postižených dětí</i>. Praha.</p> <p>Pilařová, M., Hradílková, T. <i>Raný vývoj dítěte a možnosti rané intervence</i>. Praha: Futurum, 1999.</p>

Vágnerová, M. (1995) *Oftalmopsychologie dětského věku*. Praha: UK.

Literatura doporučená

- Corn, A. L., Martinez, I., Hlaváčková, E., Skalická, M., Vachulová, J. (1993) *Máte ve třídě zrakově postižené dítě*. Praha: SRP.
- Hamadová, P., Květoňová, L., Nováková, Z. (2007) *Oftalmopedie*. Brno: Paido. Heiner, D., Skalická, M. (1995) *Učíme se dívat*. Praha: SRN.
- Chenová, D. (1994) *Rodiče a malé zrakově postižené děti*. Praha: SRP. Jeřábek, J. (1979) *Oftalmologie pro pedagogy*. Praha.
- Jesenský, J. (1988) *Hmatové vnímání informací s pomocí tyflografiky*. Praha: SPN. Jesenský, J. (1995) *Kontrapunktury integrace zdravotně postižených*. Praha: Karolinum. Keblová, A. (1996) *Integrované vzdělávání dětí se zrakovým postižením*. Praha: Septima. Keblová, A. (1996) *Kompenzační pomůcky pro zrakově postižené žáky ZŠ*. Praha: Septima.
- Keblová, A. (1999) *Čich, hmat, sluchové vnímání, náprava binokulárních poruch*. Praha: Septima.
- Kowalik, S., Banka, A. (2000) *Perspektivy rehabilitace hluchoslepých*. Praha: Wagner Press.
- Lopuchová, J. (1999) *Terminologický slovník pedagogiky zrakovo postižených*. Bratislava: Iris.
- Mason, H., Mc Call, S. (1997) *Visual Impairment*. London: David Fulton Publishers.
- Monatová, L. (1996) *Pojetí speciální pedagogiky z vývojového hlediska*. Brno: Paido. Monatová, L. (2000) *Speciálně pedagogická diagnostika z hlediska vývoje dítěte*. Brno: Paido. Nielsen, L. (1996) *Dotýkej se, ať pochopíš*. Praha: SRP.
- Novák, J. (1997) *Využití výpočetní techniky pro zdravotně postižené*. Brno: Paido. Požár, L. (1987) *Patopsychológia postihnutého dieťaťa*. Bratislava: UK.
- Požár, L. (1996) *Školská integrácia dětí a mládeže s poruchami zraku*. Bratislava: UK, *Raná péče pro rodiny s dětmi se zrakovým a kombinovaným postižením*. (1988) Praha: SRP. Riebel, O. (1985) *Vybrané kapitoly z oftalmologie*. Praha: SPN.
- Skalická, M. (1988) *Visual Assesment and Vision Stimulation for Young Children with a Visual Impairment*. Stockholm: Institute of Education.
- Smýkal, J. (1988) *Hovory s rodiči*. Praha: ÚV Svazu invalidů. Smýkal, J. (1994) *Pohled do dějin slepeckého písma*. Praha: ČUNS. Souralová, E. (2000) *Vzdělávání hluchoslepých II*. Praha: Scientia.
- Waren, D. H. (1989) *Blindness and Early Childhood Development*. American Foundation for the Blind. NY.

C – Charakteristika studijního předmětu nebo tématického bloku	
Název studijního předmětu	Specializace - širší vědní základ I, II - etopedie
Způsob zakončení	zk
Další požadavky na studenta	<ul style="list-style-type: none"> • Srovnávací studie poruchy chování v mezinárodním a mezioborovém kontextu; Rešerše a analýza výzkumných studií na zadané téma; • Rešerše, analýza výzkumných studií na téma výzkumu dizertační práce – komparace v mezinárodním a mezioborovém kontextu • Rešerše a analýza výzkumných studií na zadané téma – historický kontext • Zpracování teoretické studie v kontextu souvislostí rozličných forem vědění o poruchách chování, aplikace na konkrétní přístupy k edukaci/intervenci. • Analytická a komparativní studie patologických rizik a resilienční podpory jedince s poruchou chování v kontextu perspektiv kvality života - mezinárodní a historický kontext • Odborný překlad na téma disertační práce • Výuka předmětu etopedie ve dvou semestrech
Přednášející	doc. Mgr. et Mgr. Karel Červenka, Ph.D., doc. PhDr. Věra Vojtová, Ph.D.
Stručná anotace předmětu	<p>Cíl: Rozšířit poznatky z oboru etopedie a porozumění multidimenzionálnímu a mezioborovému kontextu vývoje poruchy chování v dětství v souvislostech životních perspektiv a kvality života v dospělosti.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Aplikovat tyto poznatky na současnou praxi oboru a propojit je do výzkumných studií. • Propojovat tyto koncepty do mezinárodních souvislostí. • Aplikovat získané poznatky do výzkumných strategií v etopedii. • Rozvíjet koncepční systematickou práci na výzkumu problematiky 3P strategií (podpora, posilování, provázení) v intervenčních procesech etopedie. • Propojovat je do praxe etopedie i s využitím znalosti historických konceptů a příkladů dobré praxe z mezinárodního školského prostředí. <p>OBECNÉ OTÁZKY</p> <ul style="list-style-type: none"> • Společenskovední kontext „problémového“ chování dětí v etopedii v souvislostech inkluzivní pedagogiky. • Kontext inkluze a kvality života v etopedii – mezinárodní srovnání. • Epistemologická východiska v historickém kontextu přístupu k problematice poruch chování v dětství a mladé dospělosti v českém a mezinárodním prostoru. • Kontext školní úspěšnosti a poruchy chování. • Koncepty intervence „problémového“ chování dětí v historickém pojetí (včetně těch aktuálních) ve společenskovedních souvislostech. • Koncepty intervence „problémového“ chování dětí v mezinárodním srovnání. • Koncept 3P intervence jako odpověď na edukační potřeby dítěte jako naplnění nejlepšího zájmu dítěte v prostředí a) školy, b) rodiny, c) specializovaného poradenského/intervenčního prostředí, d) specializovaného institucionálního intervenčního prostředí. • Porucha chování jako riziko sociální patologie v dospělosti. • Kontext resilience v etopedii.

SPECIALIZAČNÍ OKRUHY

- Porucha chování v souvislostech procesů sociální inkluze/exkluze/marginalizace - dopady do života dítěte s poruchou chování a do kvality jeho života v dospělosti;
- Kontext vlivu, který mají rozličné formy vědění o „problémovém“ chování, na konkrétní přístupy k edukaci/intervenci;
- Činitelé sociální kontroly (formální, neformální) a jejich vliv na procesy edukace a intervence v etopedii v souvislostech inkluze a) školské, b) sociální;
- Úroveň vztahu jedince a okolí, proces nálepkování/etiketizace (stigmatizace) a jeho konkrétní implikace pro etopedickou edukaci/intervenci;
- Internalizované a externalizované poruchy chování v kontextu socializačních procesů;
- Historické přístupy k intervenci dětí a mladých dospělých s poruchou chování a jejich komparace s konceptem 3P;
- Resilienční procesy jako zdroje intervence 3P;
- Externalizované a internalizované poruchy chování v kontextu teorie 3P;
- ADHD, ADD v kontextu teorie 3P;
- Kriminalita dětí/mladých dospělých;
- Kontext poruchy chování a kriminality;
- Příklady dobré praxe podpory, posilování a provázení z mezinárodního prostoru.

Odborná literatura

Literatura základní

- Becker, H. S. (1991) *Outsiders: Studies in the Sociology of Deviance*. New York: The Free Press.
- Goffman, E. *Stigma: (2003) Poznámky k problému zvládnání narušené identity*. Praha: Sociologické nakladatelství.
- Daniels, H., Cole, T., Sellman, E., Sutton, J., Visser, J., Bedward, J. (2003) *Study Young People Permanently Excluded from School*. Research Report RR405. London: DfES.
- Červenka, K., Vojtová, V. (2013) *Východiska pro speciálněpedagogické intervence v etopedii*. 1. vyd. Brno: MU.
- Kauffman, J. M. (2005) *Characteristics of emotional and behavioral disorders of children and youth*. 8th ed. Upper Saddle River, N. J.: Pearson.
- Munková, G. (2013) *Sociální deviace : přehled sociologických teorií*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk,
- O'Hanlon, CH. (2003) *Educational Inclusion as Action Research: An Interpretive Discourse (Inclusive Education)*. Open University Press,
- Rutherford, JR., Quinn, R., Mathur, S. (2004) *Handbook of Research in Emotional and Behavioral Disorders*. New York, London: The Guildford Press,
- Vojtová, V., Červenka, K. et al. (2012) *Edukační potřeby dětí v riziku a s poruchami chování*. 1. vyd. Brno: MU.
- Vojtová, V. (2010) *Inkluzivní vzdělávání žáků v riziku poruch chování a s poruchami chování jako perspektiva kvality života v dospělosti*. 1.vyd. Brno: Muni Press,
- EVERY CHILD MATTERS: (2004) *Change for Children in Schools*. Ref. DfES/1089/2004, Nottingham: DfES Publications,
- Večerka, K. (2011) *Ohrožená mládež mezi prevencí a represí* 1. vyd. -- Praha : Institut pro kriminologii a sociální prevenci,
- Warnock, H. M. (1978) *The Warnock Report. Report of the Committee of Enquiry into the Education of Handicapped Children and Young People*. London: Her Majesty's Stationery Office,

Literatura doporučená

- Bowlby, J. (2010) *Vazba: teorie kvality raných vztahů mezi matkou a dítětem*. Vyd. 1. Praha: Portál.
- Bowker, C., Star, S. L. (2000) *Sorting things out : classification and its consequences*. 1.vyd. Cambridge: Mass.
- Červenka, K. (2013) Stigmatizace jako různorodá zkušenost "problémových" dětí ve vztazích s okolím. *Prevence*, roč. 10, č. 5.
- Mareš, J. (2012) *Posttraumatický rozvoj člověka*. 1. vyd. Praha : Grada Publishing,
- Martínek, Z. (2010) *Agresivita a kriminalita školní mládeže*. 1. vyd. Praha: Grada Publishing,
- Morschitzky, H. (2014) *Deset tváří úzkosti: svépomocný program v sedmi krocích* Praha: Portál.
- Wintersberger, H. et al (eds.), (2008) *Childhood, Generational Order and the Welfare State: Exploring Children's Social and Economic Welfare. (Volume 1 of COST A19: Children's Welfare)*. Odense: University of Southern Denmark Press.

C – Charakteristika studijního předmětu nebo tématického bloku	
Název studijního předmětu	Specializace - širší vědní základ I, II - specifické poruchy učení
Způsob zakončení	zk
Další požadavky na studenta	<p>Vypracování individuálního vzdělávacího plánu pro žáka s diagnostikovanou specifickou poruchou učení</p> <p>Vypracovat recenze zahraniční tematické publikace</p> <p>Zpracovat případovou studii z dosavadních výsledků výzkumných studií k tématu specifických poruch učení</p> <p>Prezentace praktických dovedností, intervence vedení případu včetně diagnostiky.</p> <p>Výuka v předmětu SPU ve dvou semestrech</p>
Přednášející	PhDr. Mgr. et Mgr. Bc. Ivana Márová, Ph.D.
Stručná anotace předmětu	<p>Cíl:</p> <p>Rozšířit znalosti z oblasti specifických poruch učení, propojit je s didaktikou českého jazyka a matematiky na ZŠ se zřetelem na žáky se speciálními vzdělávacími potřebami, znát významné teorie, koncepty a metody, které jsou v popředí poznání oboru, a to v národní i mezinárodním kontextu.</p> <p>OBECNÉ OTÁZKY</p> <ul style="list-style-type: none"> • Terminologická východiska - vymezení pojmu SPU, definice, projevy specifických poruch učení • Systémový přístup k poruchám učení - systémový a kauzální přístup, systémové myšlení • Specifické poruchy učení v kontextu mezinárodního srovnání • Etiologie specifických poruch učení a chování - dispoziční příčiny, vliv prostředí • Detailní rozbor symptomatiky ADD, ADHD (LMD). Deficity dílčích funkcí • Sekundární a primární důsledky poruch chování a specifické poruchy učení • Diagnostika a intervenční přístupy k specifickým poruchám učení • Systém péče o žáky se specifickými poruchami učení v ČR • Inkluzivní edukace žáků se specifickými poruchami učení, postoje žáků ke škole a učení, vzdělávací potřeby žáků se specifickými poruchami učení • Studijní a profesní orientace žáků a studentů s SPU (škola, pedagogové, terapeuti) • Projevy poruch učení a chování v osobnostním vývoji, problematika dospělých jedinců <p>SPECIALIZAČNÍ OKRUHY</p> <ul style="list-style-type: none"> • Zvláštnosti psychického vývoje jedince s SPU • Resilience v rodině a výchovné působení na dítě s SPU, rodiče jako partneři • Zásady reedukační péče, intervenční přístupy, alternativní metody • Reedukace dyslexie, dysgrafie, dysortografie, dyskalkulie a dalších poruch SPU • Kognitivní procesy v odraze osobnosti jedince s SPU • Postavení cizího jazyka ve vzdělávání žáků s SPU • Strategie a přístupy v inkluzivní edukaci jedinců se specifickými poruchami učení • Identifikování potřeb-motivace, zvládání zátěže a úspěšnost jedince s SPU v procesu učení • Sociální a kulturní potřeby jedince s SPU v životě • Odstraňování bariér neúspěchu čtenářská a matematická gramotnost
Odborná literatura	<p>Literatura základní</p> <p>Bartoňová, M. (2012) <i>Specifické poruchy učení</i>. Brno: Paido.</p>

- Bartoňová, M. (2013) *Inkluzivní didaktika v základní škole se zřetelem na edukaci žáků s lehkým mentálním postižením*. Brno: MU.
- Blažková, R. a kol. (2000) *Poruchy učení v matematice a možnosti jejich nápravy*. Brno: Paido.
- Kucharská, A. (ed.) (2000) *Specifické poruchy učení a chování*. Praha: Portál.
- Matějček, Z. (1995) *Dyslexie*. Jinočany: HaH.
- Michalová, Z. (2001) *Specifické poruchy učení na druhém stupni ZŠ a na školách středních*. Havlíčkův Brod: Tobiáš.
- Pokorná, V. (2010) *Teorie a náprava vývojových poruch učení a chování*. Vyd. 4. Praha: Portál.
- Sefrinten, G. (1999) *Potíže dětí s učením a chováním*. Praha: Portál.
- TRAIN, a. (2001) *nejčastější poruchy chování dětí*. Praha: Portál.

Literatura doporučená

- Altmanová, M. (2010) *Hyperaktivní a nepozorné dítě - Podněty k práci s dětmi s ADHD*. Praha: Pražská pedagogicko-psychologická poradna.
- Bartoňová, M. (2014) *Students with Intellectual Disability in Inclusive Education Settings*. Brno: MU.
- Bartoňová, M. (2014) *Approaches to Students with Learning Disorders in Inclusive School Environment*. Brno: MU.
- Bartoňová, M. (2005) *Současné trendy v edukaci dětí a žáků se speciálními vzdělávacími potřebami v České republice*. Brno: MSD.
- Bartoňová, M. (ed.) (2005) *Edukace žáků se speciálními vzdělávacími potřebami. Zaměření na edukaci žáků se specifickými poruchami učení*. Brno: MSD.
- Bartoňová, M. (2014) *Rozvoj čtenářských dovedností u žáků se specifickými poruchami učení*. In Pipeková, J., Vítková, M. *Od inkluze ve školním prostředí k sociální inkluzi a participaci ve společnosti*. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita,
- Barkley, R. A., Murphy, K. R. (1998) *Attention-Deficit Hyperactivity Disorder A Clinical Workbook*. 2nd ed. New York: The Guilford Press,
- Barkley, R. A. (2005) *ADHD and the nature of self-control*. 2nd ed. Guilford Publications, New York.
- Busch, T. W., Pederson, K., Espin, Ch. A., Weissenburger, J. W. *Teaching Students with Learning Disabilities: Perceptions of a First-Year Teacher*. *Journal of Special Education*. Summer 2001, Vol. 35 Issue 2, p92-99. Dostupné z:
- Hallowell, E. M., Ratey, J. J. (2007) *Poruchy pozornosti v dětství a dospělosti*. Praha: Návrat domů.
- Portešová, Š. (2011) *Rozumově nadané děti s dyslexií*. Vyd. 1. Praha: Portál.
- Reid, G. (2009) *Dyslexia: A practitioner's handbook*. 4th ed. Chichester: Wiley-Blackwell.
- Reid, G., Green, S. (2007) *100 ideas for supporting pupils with dyslexia*. London: Continuum.
- Selikowitz, M. (2000) *Dyslexie a jiné poruchy učení*. Praha: Grada.
- Vágnerová, M. (2015) *Současná patopsychologie pro pomáhající profese*. Portál
- Walker, H., Ramsey, E., Gresham, F. (2003) *Antisocial Behavior in Schools: Evidence-Based Practices*. 2nd Ed., Wadsworth Publishing,
- Vágnerová, M. (2015) *Současná patopsychologie pro pomáhající profese*. Portál.

C – Charakteristika studijního předmětu nebo tématického bloku

Název studijního předmětu

Specializace - širší vědní základ I, II - adiktologie

Způsob zakončení

zk

Další požadavky na studenta

Zpracovat seminární práci v rozsahu 10 -15 stran vybraného tématu z oblasti obecných otázek z adiktologie a jednoho tématu ze specializačních okruhů

Podíl na výuce předmětu Základy adiktologie či Patologické závislosti a jejich prevence ve dvou semestrech.

Přednášející

doc. MUDr. Petr Kachlík, Ph.D.

Stručná anotace předmětu

Cíl:

Prohloubit znalosti o problematice návykových látek a návykovém chování, o jejich účincích na lidský organismus, získat přehled o typech závislosti, kritériích její diagnostiky, o prevenci a léčbě, upevnit znalosti a dovednosti spojené s poskytováním laické první pomoci, získat poznatky o základech drogové epidemiologie a školní primární prevence sociálních patologií.

OBECNÉ OTÁZKY ADIKTOLOGIE

- Vymezení základních pojmů (droga, tolerance, úzus, misúzus, abúzus, lék, závislost)
- Historický pohled na užívání drog, drogy v různých kulturách
- Sociální patologie, jejich typy, závislost na substancích, závislostní chování, virtuální drogy
- Dělení drog, skupiny nejvýznamnějších návykových látek, jejich vzhled a účinky
- Faktory závislosti, vznik, typy a kritéria závislosti
- Rizikové a protektivní faktory, rizikové populační skupiny a chování
- Neurofysiologie působení drog v CNS, neuron, synapse, jejich anatomie a fyziologie
- Společenská a individuální nebezpečnost drog
- Mapování drogové scény-drogová epidemiologie, studie, monitoring
- Drogy a legislativa (trestní a přestupkový zákon, limity, postihy, výklad nejdůležitějších partií)
- Prevence-terminologie, historie, dělení, význam
- Typy prevence, jejich charakteristika a aplikace, obecné znaky účinného preventivního působení
- Strategie komunitní prevence, její znaky, význam, příprava a realizace projektů primární prevence závislostí
- Zájmové populační skupiny, jejich oslovení, nabídka preventivních aktivit, hodnocení jejich efektivity z krátko- a dlouhodobého hlediska
- Možnosti intervence, první pomoc v případě akutní intoxikace

SPECIALIZAČNÍ OKRUHY

- Domácí a zahraniční drogová scény-vývoj, typické znaky, společné rysy, odlišnosti
- Znaky upozorňující na zneužívání drog doma, ve škole, v zaměstnání
- Porovnání nabídky prevence a její aplikace v ČR a v zahraničí
- Subjekty zabývající se prevencí, léčbou, resocializací a represí v oblasti patologických závislostí
- Prevence ve školství, Minimální preventivní program MŠMT ČR, jeho rozpracování na školách, metodici prevence sociálně patologických jevů
- Modelový školní program SMART, hlavní rysy, význam, dopad na populaci, účinnost prevence, evaluace
- Pilotní a reprezentativní studie prováděné v populaci, významné preventivní programy
- Léčba, resocializace, terapeutické komunity, substitute, výměnné programy a programy harm-reduction.

Odborná literatura

Literatura základní

- Csémy, L., Hrachovinová, T., (2004) Krch, D. F. Alkohol a jiné drogy ve vysokoškolské populaci: rozsah, kontakt, rizika. *Adiktologie*, roč. 4, č. 2, s. 124-135.
- Dvořák, D. (1995) *Metodika vzdělávacích programů prevence drogových závislostí a prevence HIV/AIDS*. 2. vyd. Praha: Filia.
- Elliottová, M. (2000) *Jak ochránit své dítě: násilí a pornografie na obrazovce, sexuální zneužití, šikanování, hazardní hráctví, únos, drogy a alkohol*. 3. vyd. Praha: Portál.
- Fischer, S., Škoda, J. (2009) *Sociální patologie: analýza příčin a možnosti ovlivňování závažných sociálně patologických jevů*. 1.vyd. Praha: Grada Publishing.
- Fišar, Z., Jiráček, R. (2001) *Vybrané kapitoly z biologické psychiatrie*. 1. vyd. Praha: Grada.
- Fulton, B. S. (2014) *Drug discovery for the treatment of addiction: medicinal chemistry strategies*. Hoboken: Wiley, xv, 341 s. ISBN 978-0-470-61416-7.
- Ganeri, A. (2001) *Drogy: od extáze k agonii*. 1. vyd. Praha: Amule.
- Guidelines for the treatment of drug dependence: a European perspective*. Luxembourg: Publications Office of the European Union, 2011, 23 s.
- Hajný, M. (2001) *O rodičích, dětech a drogách*. 1. vyd. Praha: Grada Publishing,
- Havlíková, M. et al. (2006) *Program podpory zdraví ve škole: rukověť projektu Zdravá škola*. 2. vyd. Praha: Portál.
- Heller, J., Pecinová, O. et al. (1996) *Závislost známá neznámá*. 1. vyd. Praha: Grada Publishing,
- Kalina, K. et al. (2003) *Drogy a drogové závislosti 1., 2. - mezioborový přístup*. 1. vyd. Praha: Úřad vlády České republiky.
- Kalina, K. et al. (2001) *Glosář pojmů z oblasti drog a drogových závislostí*. 1. vyd. Praha: Filia Nova.
- Kranzler, H. R., Ciraulo, D. A., Zindel, I. R. *Clinical manual of addiction psychopharmacology*. 2nd ed. Washington, DC: American Psychiatric Association, c2014, xv, 447 s. ISBN 978-1-58562-440-9.
- Mann, J. (1996) *Jedy, drogy, léky*. 1. vyd., Praha: Academia,
- Mühlbacher, P. (2002) *Sociální patologie*. 1. vyd. Brno: MU.
- Nešpor, K., Csémy, L., Pernicová, H. (1998) *Problémy s návykovými látkami ve školním prostředí*. 1. vyd. Praha: Sportpropag,
- Nešpor, K., Csémy, L., Sovinová, H. (1998) *Programy prevence závislostí a možnosti jejich hodnocení*. 1. vyd. Praha: Státní zdravotní ústav.
- Nožina, M. (1997) *Svět drog v Čechách*. 1. vyd. Praha: KLP.
- Riesel, P. (1999) *Lesk a bída drog*. 1. vyd. Olomouc: Votobia.
- Řehan, V. (1994) *Závislost na alkoholu a jiných drogách - psychologický přístup*. 1. vyd. Olomouc: Vydavatelství Univerzity Palackého.
- Tyler, A. (2000) *Drogy v ulicích: mýty, fakta, rady*. 1. vyd. Praha: Ivo Železný.
- Vágnerová, M. (2014) *Současná psychopatologie pro pomáhající profese*. Praha : Portál
- Vágnerová, M. (2005) *Školní poradenská psychologie pro pedagogy*. 1. vyd. Praha: Karolinum.
- Vágnerová, M., Šturma, J., Klíma, P. (1988) *Patopsychologie dítěte pro speciální pedagogy*. 2. přeprac. vyd., v SPN 1. vyd. Praha: Státní pedagogické nakladatelství.
- Vágnerová, M., Štech, S., Hadj-Mousová, Z. (1993) *Psychologie handicapu: skripta pro posluchače pedagogických fakult Univerzity Karlovy*. Dot. Praha: Karolinum.
- Vágnerová, M. *Současná psychopatologie pro pomáhající profese*. Praha : Portál, 2014, 2014. ISBN: 978-80-262-0696-5.
- Vojtová, V. (2010) *Inkluzivní vzdělávání žáků v riziku a s poruchami chování jako perspektiva kvality života v dospělosti*. 1. vyd, Brno: MU.
- Zábranský, T. (2003) *Drogová epidemiologie*. 1. vyd. Olomouc: Lékařská fakulta UP.

Literatura doporučená

- Bergeret, J. (1995) *Toxikomanie a osobnost*. 1. vyd. Praha: Victoria Publishing.
- Brichcín, M. et al. (1987) *Mládež- drogy- společnost*. 1. vyd. Praha: PedF UK.
- Csémy, L. et al. (2005) *Životní styl a zdraví českých školáků*. 1. vyd. Praha: Psychiatrické cen.
- Fulton, B. S. (2014) *Drug discovery for the treatment of addiction: medicinal chemistry strategies*. Hoboken: Wiley, xv.
- Guidelines for the treatment of drug dependence: a European perspective*. Luxembourg: Publications Office of the European Union, 2011.
- Hájek, B., Hofbauer, B., Pávková, J. (2008) *Pedagogické ovlivňování volného času: současné trendy*. 1.

- vyd. Praha: Portál.
- Hartnoll, R. (2005) *Drogy a drogové závislosti: Propojování výzkumu, politiky a praxe. Co jsme se už naučili a co bychom se ještě naučit měli*. 1. vyd. Praha: Úřad vlády České republiky.
- Holčík, J. (2009) *K teoretickým základům cesty ke zdraví. Zdravotní gramotnost a její role v péči o zdraví*. 1. vyd. Brno: MSD.
- Hynie, S. (1995) *Psychofarmakologie v praxi*. 1. vyd., Praha: G) Kachlík, P., Havelková, M. Návykové látky, jejich konzumace, postoje a názory studentů Masarykovy univerzity. In Řehulka, E. et al. (eds.). (2008) *Prevence závislostí ve škole*. 1. vyd. Brno: MSD, s. 25-45.
- Kachlík, P., Havelková, M. Pohled studentů Masarykovy univerzity na prevenci patologických závislostí. In Řehulka, E. et al. (eds.). (2008) *Prevence závislostí ve škole*. 1. vyd. Brno: MSD, s. 13-24.
- Kachlík, P., Havelková, M. Zkušenosti a názory studentů Masarykovy univerzity na virtuální drogy. In Linhartová, D., Máchal, P. Danielová, L. (eds.). (2010) *ICOLLE 2010: Sborník z mezinárodní vědecké konference*. 1. vyd. Brno: KONVOJ, s. 123-137.
- Kachlík, P., Šmajsová-Buchtová, B. (2002) Souvislost mezi nezaměstnaností, zdravotním stavem a užíváním drog. In *Sborník z mezinárodní konference Firma a konkurenční prostředí-Sekce 8*. 1. vyd. Brno: KONVOJ, s. 23-46.
- Kohoutek, R. (2007) *Patopsychologie a psychopatologie pro pedagogy*. 1. vyd. Brno: MU.
- Marhounová, J., Nešpor, K. (1995) *Alkoholici, jeťáci a gambleři*. 1. vyd. Praha: Empatie.
- Müllerová, M., Nešpor, K. (1997) *Jak přestat brát drogy*. 2. vyd. Praha: Sportpropag.
- Mužíková, L. (2010) *Podněty pro implementaci výchovy ke zdraví do školních vzdělávacích programů*. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita.
- Nešpor, K. (1994) *Hazardní hra jako nemoc: jak problémy rozpoznávat, jak je zvládat, jak jim předcházet*. 1. vyd. Ostrava: Nakladatelství A. Krtilové.
- Nešpor, K. (1996) *Jak překonat problém s hazardní hrou*. 1. vyd. Praha: Sportpropag.
- Nešpor, K. (2000) *Návykové chování a závislost: současné poznatky a perspektivy léčby*. 1. vyd. Praha: Portál.
- Nešpor, K., Csémy, L. (1996) *Léčba a prevence závislostí. Příručka pro praxi*. 1. vyd. Praha: Psychiatrické centrum.
- Pančocha, K. (2006) *Speciálně pedagogická dimenze závislostního chování*. 1. vyd. Brno: MU.
- Pávková, J. et al. (2001) *Pedagogika volného času: teorie, praxe a perspektivy mimoškolní výchovy a zařízení volného času*. 2. vyd. Praha: Portál.
- Pešek, R., Veselá Vondrášková, A., Veselý, O. (c2007) *Drogová závislost, aneb, Rychlý běh po krátké trati: poradenská příručka pro děti, dospívající a jejich rodiče*. Písek: Arkáda - sociálně psychologické centrum.
- Platt, J. J. (1997) *Cocaine addiction: theory, research, and treatment*. Cambridge, Mass.: Harvard University Press, xiv.
- Platt, J. J., Labats, Ch. (1976) *Heroin addiction: theory, research, and treatment*. New York: J. Wiley & Sons.
- Pokorný, V., Telcová, J., Tomko, A. (2002) *Patologické závislosti*. 2.vyd. Brno: Ústav psychologického poradenství a diagnostiky.
- RADA EU. (2005) *Protidrogová strategie EU na období 2005-2012*. 1. vyd. Praha: Úřad vlády ČR
- Richter, J. et al. (2005) *Jak ve škole vytvořit zdravější prostředí. Příručka o efektivní školní protidrogové prevenci*. 1. vyd. Praha: Úřad vlády ČR.
- Stafford, P. (1997) *Encyklopedie psychedelických látek*. 1.vyd.Praha: Volvox Globator,
- Stone, T., Darlingtonová, G. (2003) *Léky, drogy, jedy*. 1. vyd. Praha: Academia.
- Štablová, R. (1998) *Drogy, kriminalita a prevence*. 2. vyd. Praha: Policejní akademie ČR,
- Vágnerová, M. (2007) *Základy obecné psychologie*. Vyd. 1. Liberec: Technická univerzita v Liberci.
- Vágnerová, M. (2000) *Psychologie problémových dětí a mládeže: učební text pro vychovatele obor speciální pedagogika*. 1. vyd. Liberec: Technická univerzita.
- Vodičková, M. (1998) *Modelové lekce pro práci s dětmi a mládeží*. 1. vyd. Brno: ROZRAZIL a Help Me.
- Vojtová, V. (2010) *Inkluzivní vzdělávání žáků v riziku a s poruchami chování jako perspektiva kvality života v dospělosti*. 1. vyd, Brno: MU.
- Zášková, H. (2004) *Závislost na drogách*. Vyd. 1. Ostrava: Ostravská univerzita, FF.

C – Charakteristika studijního předmětu nebo tématického bloku	
Název studijního předmětu	Specializace - širší vědní základ I, II - speciální andragogika
Způsob zakončení	zk
Další požadavky na studenta	Zpracování semestrálního projektu s edukační, intervenční nebo terapeutickou tematikou a jeho praktická aplikace u dospělých osob s postižením Aktivní spolupráce s vybranou cílovou skupinou/vybraným zařízením Výuka v předmětu specializace: speciální andragogika ve dvou semestrech
Přednášející	doc. PhDr. Karel Pančocha, Ph.D., PhDr. Lucie Procházková, Ph.D.
Stručná anotace předmětu	<p>Cíl: Prohloubit znalosti oboru Speciální andragogika a zařadit je do historického, společenského a vědeckého kontextu. Důraz bude kladen na vytvoření širokého vědomostního základu o oboru a důkladného poznání speciálně andragogických kategorií, jako např. dospělý člověk s postižením, vzdělávání dospělých s postižením, sociální status osob s postižením, lidský kapitál, atp. Prohloubit a rozšířit znalosti a dovednosti týkající se praktických aspektů života dospělých osob s postižením, možnostech podpory jejich rozvoje v rámci komplexní rehabilitace, celoživotního vzdělávání, reedukace a rekvalifikace, pracovního začlenění a sociální inkluze. Tyto poznatky budou propojovány se znalostmi z dalších disciplín (sociologie, psychologie, psychiatrie, sociální práce atp.) a komparovány se situací v zahraničí.</p> <p>OBECNÉ OKRUHY:</p> <ul style="list-style-type: none"> • speciální andragogika jako vědecká a praktická disciplína • metodologie speciální andragogiky • objekt speciální andragogiky – dospělý člověk s postižením • předmět speciální andragogiky – od edukace k animaci člověka s postižením • činitele speciálně andragogické interakce – speciálně andragogické profese, způsoby a možnosti interakce, role člověka s postižením v interakci • prostředky užívané ve speciální andragogice • edukativní dimenze speciální andragogiky • sociální dimenze speciální andragogiky • kvalita života dospělých s postižením. <p>SPECIALIZAČNÍ OKRUHY:</p> <ul style="list-style-type: none"> • sociální inkluze osob s postižením a/nebo znevýhodněním • postižení jako stigma – postoje společnosti a možnosti jejich změn směrem k inkluzi • sociální politika a sociální služby v kontextu postižení, státní sektor, neziskové organizace, občanská sdružení (spolky), svépomocné skupiny • dospělý člověk s postižením a znevýhodněním – potřeby, možnosti ve vybraných oblastech života (vzdělávání, práce, bydlení, volný čas, spiritualita) v kontextu Mezinárodní klasifikace funkčních schopností, disability a zdraví • práce a pracovní uplatnění lidí s postižením (předprofesní a profesní příprava, rekvalifikace, podpora na pracovišti a trhu práce) • prostředky intervence a podpory osob s postižením – edukační, intervenční a terapeutické přístupy a metody • komunikace s lidmi s postižením – systémy alternativní a augmentativní komunikace

v dospělém věku, změna komunikačního systému, podpora komunikace ze strany majority.

Odborná literatura

Literatura základní

- Adamčíková, J., Eisner, P. & Kaucký, P. (2005). *Empowerment – Možnosti zapojování a posilování lidí, uživatelů služeb agentur PZ a jiných organizací*. Praha: Rytmus..
- Elias, J. L., & Merriam, S. B. (2004). *Philosophical foundations of adult education*. Melbourne: Krieger Publishing.
- Knowles, M. S., Holton, E. F., & Swanson, R. A. (2012). *The adult learner*. Routledge. Matoušek, O. a kol. (2011). *Sociální služby. Legislativa, ekonomika, plánování, hodnocení*. Praha: Portál.
- Michalík, J. a kol. (2011). *Zdravotní postižení a pomáhající profese*. Praha: Portál.
- Pančocha, K., Procházková, L., Sayoud Solárová, K. et al. (2013). *Edukativní, intervenční a terapeutické přístupy k dospělým osobám a seniorům se zdravotním postižením*. Brno: MU.
- Pančocha, K. (2013). *Postižení jako axiologická kategorie sociální participace*. Brno: MU.
- Procházková, L. (2009). *Možnosti pracovního uplatnění lidí s postižením - současné trendy v České republice a v zahraničí*. Brno: MU.
- Procházková, L. (2014). *Možnosti pracovního uplatnění lidí s postižením - současné trendy v České republice a v zahraničí*. Brno: Masarykova univerzita.
- Průcha, J. (2014). *Andragogický výzkum*. Praha: Grada.

Literatura doporučená

- Allport, G. W. (1992). *The Nature of Prejudice*. New York: Addison-Wesley Publ.
- Basaglia, F. & Basaglia Ongaro, F. (1972). *Die abweichende Mehrheit. Die Ideologie der totalen sozialen Kontrolle*. Frankfurt am Main: Suhrkamp Verlag.
- Bieker, R. (Hrsg.) (2005). *Teilhabe am Arbeitsleben*. Stuttgart: Kohlhammer Verlag.
- Cloerkes, G. (2007). *Soziologie der Behinderten. Eine Einführung*. Stuttgart: Winter.
- Čadilová, V., JÜN, H., Thorová, K. a kol. (2007). *Agrese u lidí s mentální retardací a s autismem*. Praha: Portál.
- Goffman, E. (2003). *Stigma. Poznámky k problému zvládnutí narušené identity*. Praha: Sociologické nakladatelství (SLON).
- Grampp, G., Hirsch, S., Kasper, C. M., Scheibner, U. & Schlummer, W. (2010). *Arbeit. Herausforderung und Verantwortung der Heilpädagogik*. Stuttgart: Kohlhammer Verlag.
- Hovorka, H. (1999). *Behinderte und von Behinderung bedrohte Menschen in allen Lebensbereichen und Lebensphasen*. Klagenfurt/Celovec: Neuer Kaiser Verlag.
- Jahoda, M., Lazarsfeld, P. F. & Zeisel, H. (1975). *Die Arbeitslosen von Marienthal. Ein soziographischer Versuch über die Wirkungen langandauernder Arbeitslosigkeit*. Frankfurt am Main: Verlag Suhrkamp. (první vydání studie Leipzig: Hirzel, 1933)
- Kolářová, K. (ed.) (2012). *Jinakost – postižení – kritika. Společenské konstrukty nezpůsobilosti a hendikepu*. Praha: Sociologické nakladatelství (SLON).
- Murphy, R. F. (2001). *Umlčené tělo*. Praha: Sociologické nakladatelství.
- Pörtner, M. (2009). *Na osobu zaměřený přístup v práci s lidmi s mentálním postižením a s klienty vyžadujícími trvalou péči*. Praha: Portál, 2009.
- Schnell, I. & Sander, A. (2004). *Inklusive Pädagogik*. Bad Heilbrunn: Verlag Julius Klinkhardt.
- Schmidbauer, W. (2000). *Psychická úskalí pomáhajících profesí*. Praha: Portál.
- Schmidbauer, W. (2008). *Syndrom pomocníka – Podněty pro duševní hygienu v pomáhajících profesích*. Praha: Portál.
- Theunissen, G. (2003). *Erwachsenenbildung und Behinderung*. Bad Heilbrunn: Verlag Julius Klinkhardt.
- Thimm, W. (Hrsg.) (2008). *Das Normalisierungsprinzip. Ein Lesebuch zu Geschichte und Gegenwart eines Reformkonzepts*. 2. Aufl., Marburg: Lebenshilfe-Verlag.
- WHO. (2001). *International Classification of Functioning, Disability and Health – ICF*. Geneva: WHO.

C – Charakteristika studijního předmětu nebo tématického bloku

Název studijního předmětu	Specializace - širší vědní základ I, II – těžké a souběžné postižení více vadami
----------------------------------	--

Způsob zakončení	zk
-------------------------	----

Další požadavky na studenta	
------------------------------------	--

Vypracování případové studie žáka s MO (10 stran) se zaměřením na vybranou oblast podpory (didaktický postup, metody, pomůcky včetně zpracovaného IVP).

Výuka v předmětu specializace Těžké a souběžné postižení více vadami ve 2 semestrech.

Přednášející	
---------------------	--

doc. PhDr. Dagmar Opatřilová, Ph.D., prof. PhDr. Marie Vítková, CSc.

Stručná anotace předmětu	
---------------------------------	--

Cíl:

Porozumět a umět aplikovat poznatky z oboru pedagogika jedinců s více vadami v praxi. Prohloubit si znalosti z oborů oftalmopedie, psychopedie a somatopedie a spojit si je se znalostmi z psychologie, sociologie a medicínských oborů (neurologie, ortopedie, fyzioterapie, psychiatrie, oftalmologie, ORL foniatrie). Umět pracovat se speciálně pedagogickými metodami (diagnostickými a edukačními) a uplatňovat podpůrná opatření při intervenci osob s těžkým a souběžným postižením více vadami.

OBECNÉ OTÁZKY

- Terminologická východiska - vymezení pojmu těžké tělesné postižení, etiologické faktory, klasifikace.
- Edukace jedinců s více vadami - definice, předmět, východiska a perspektivy intervence u těžce postižených v ČR, Rámcový vzdělávací program pro obor vzdělání základní škola speciální, cíl, úkoly, principy a metody edukace, poradenské služby.
- Speciálně pedagogická diagnostika a diagnostická kritéria.
- Poskytovaná podpora - intervenční opatření, sestavení IVP, aspekty při edukaci, facilitace.
- Symptomatické poruchy řeči - u dětí s MO, s mentálním postižením, s vadami zraku.
- Problematika okruhu jedinců se zrakovým postižením - učení zrakově postižených dětí v raném věku, metodika výuky na školách pro žáky s vadami zraku (specifika), práce s PC, s rozlišením okruhu jedinců slabozrakých a nevidomých.
- Charakteristika okruhu jedinců hluchoslepých, specifika edukace, institucionální vzdělávání.
- Systém edukace pro žáky se zrakovým postižením, specifika výuky, metodika ve výuce.
- Rozvoj zrakového vnímání a vyšetřování zrakových funkcí.
- Prostorová orientace a samostatný pohyb - předmět speciální péče pro žáky s těžkým zrakovým postižením

SPECIALIZAČNÍ OKRUHY

- Terapie a terapeutické přístupy (animoterrapie, koncept bazální stimulace, snoezelen).
- Komunikace osob s těžkým zdravotním postižením - obecná charakteristika, prostředky komunikace, podpora komunikace, alternativní a augmentativní komunikace.
- Komunikace osob s těžkým zrakovým postižením - Braillovo písmo – česká sada Braillova písma, Braillov kód, pomůcky pro výuku a zápis Braillova písma, výuka Braillova písma u dětí a později osleplých, specifika výuky u osob s více vadami.
- Zrakové postižení jako součást komplexu více vad - vymezení a variabilita skupiny postižených, etiologie, syndromy, prevalence.
- Speciálně pedagogická diagnostika u žáků se zrakovým postižením a více vadami (funkční vyšetření zraku, diagnostika ostatních smyslů, diagnostika psychosociální).

- Poskytovaná podpora u dětí s těžkým zrakovým postižením - metodika aktivního učení Lilli Nielsenové ad.
- Rodina dítěte s postižením - reakce rodičů na postižení, sourozenci postiženého jedince, postižení jako náročná životní situace – techniky řešení.
- Problematika okruhu problému u osob s PAS – charakteristika, specifika v edukaci, institucionální vzdělávání, poradenství, komplexní speciálně pedagogická diagnostika, podpora.

Odborná literatura

Literatura základní

- Bartoňová, M., Bazalová, B., Pipeková, J. (2007) *Psychopedie*. Brno: Paido.
- Best, S., Heller, G., Bigge, J. (2005) *Teaching individuals with Physical or Multiple Disabilities*. New Jersey: Upper Saddle River.
- Bytešníková, I., Horáková, R., Klenková, J. (2007) *Logopedie a surdopedie*. Brno: Paido.
- Černá, M. a kol. (2008) *Česká psychopedie. Speciální pedagogika osob s mentálním postižením*. Praha: Karolinum.
- Hamadová, P., Květoňová, L., Nováková, Z. (2007) *Oftalmopedie*. Brno: Paido.
- Harčariková, T. (2014) *Pedagogika telesne postihnutých, chorých a zdravotne oslabených v kontextech edukácie*. Ostrava: OU.
- Jankovský, J. (2001) *Ucelená rehabilitace dětí s tělesným a kombinovaným postižením*.
- Kantor, J. a kol. (2014) *Kreativní přístupy v rehabilitaci osob s těžkým kombinovaným postižením – výzkumy, teorie a jejich využití v edukaci a terapiích*. Olomouc: UP.
- Pipeková, J. (ed.) (2010) *Kapitoly ze speciální pedagogiky*. 3. přepracované a rozšířené vydání. Brno: Paido.
- Pipeková, J., Vítková, M, et al. (2015) *Social Inclusion of People with Intellectual Disabilities*. Brno: Paido.
- Pipeková, J., Vítková, M, et al. (2014) *Od edukace k sociální inkluzi osob se zdravotním postižením se zaměřením na mentální postižení*. Brno: MU.
- Vítek, J., Vítková, M. (2010) *Teorie a praxe v edukaci, intervenci, terapii a psychosociální podpoře jedinců se zdravotním postižením se zaměřením na neurologická onemocnění*. Brno: Paido.
- Vítková, M. (2006) *Somatopedické aspekty*. 2. rozšířené a přepracované vydání. Brno: Paido.
- Vítková, M., Kopečný, P. (2014) *Strategies in the Education of Students with Severe Disabilities Extending into Young Adulthood*. Brno: MU.

Literatura doporučená

- Kábele, F. (1986) *Rozvíjení hybnosti a řeči u dětí s DMO*. Praha: MPSV.
- Kábrt, J. a kol. (1988) *Lexicon medicum*. Praha: AVICENUM.
- Klenková, J. (2006) *Logopedie*. Praha: Grada.
- Klenková, J. (2000) *Možnosti stimulace preverbálních a verbálních schopností vývojově postižených dětí*. Brno: Paido.
- Kudelová, I., Květoňová, L. (1996) *Malé dítě s těžkým poškozením zraku*. Brno: Paido.
- Květoňová-Švecová, L. (2000) *Oftalmopedie*. Brno: Paido.
- Langmeier, J. (1990) *Vývojová psychologie pro dětské lékaře*. Praha: Avicenum.
- Langmeier, J., Krejčířová, D. (1998) *Vývojová psychologie*. Praha: Grada.
- Lesný, I., Špitz, J. (1987) *Neurologie a psychiatrie pro speciální pedagogy*. Praha: SPN.
- Monatová, L. (1996) *Pojetí speciální pedagogiky z vývojového hlediska*. Brno: Paido.
- Monatová, L. (2000) *Speciálně pedagogická diagnostika z hlediska vývoje dítěte*. Brno: Paido.
- Novosad, L. (2000) *Základy speciálního poradenství*. Praha: Portál.
- Piaget, J., Inhelderová, B. (1997) *psychologie dítěte*. Praha: Portál.
- Přinosilová, D. (2007) *Diagnostika ve speciální pedagogice*. Brno: Paido.
- Říčan, P., Krejčířová, D. (1997) *Dětská klinická psychologie*. Praha: Grada-Avicenum.
- Říčan, P., Vágnerová, M. (1991) *Dětská klinická psychologie*. Praha: Avicenum.
- Šlapal, R. (1996) *Neurologie pro speciální pedagogy*. Brno: Paido.
- Vaďurová, H. (2006) *Sociální aspekty kvality života v onkologii*. Brno: MSD.
- Valenta, M. a kol. (2012) *Školská integrace žáků se zdravotním postižením*. Ústí n. L. EDA.
- Valenta, M., Müller, O. (2003) *Psychopedie, teoretické základy a metodika*. Olomouc: Parta.
- Vítek, J. (2007) *Medicínská propedeutika pro speciální pedagogy. Úvod do neurologie. Úvod do oftalmologie*. Brno: Paido.

C – Charakteristika studijního předmětu nebo tématického bloku	
Název studijního předmětu	Sociologie postižení
Způsob zakončení	k
Další požadavky na studenta	<p>Vypracovat recenze tematické publikace dle vlastní volby studenta Průběžná četba a příprava na semináře Implikovat studované teorie do oblasti sociální politiky a vzdělávání. Závěrečná esej</p>
Přednášející	Mgr. Lenka Slepíčková, Ph.D.
Stručná anotace předmětu	<p>Cíl: Seznámit studující s aktuálními sociologickými teoriemi se zaměřením na téma postižení. Prohloubit jejich znalosti z předchozího studia, týkající se medicínského, funkčního a sociálního modelu postižení a obohatí je o modely a teorie, které se věnují sociálním, politickým, kulturním a ekonomickým faktorům, které definují postižení, ovlivňují jeho prožívání a také společenské reakce na odlišnost obecně.</p> <p>Stručná anotace předmětu Studující si osvojí fenomenologické a diskurzivní pohledy na postižení skrze studium aktuálních výzkumných textů věnovaných prožívání postižení a nahlížení na ně. Téma postižení se tak naučí vnímat jako téma strukturně zakotvené a kontextuálně provázané s širšími fenomény, jako je zdraví, tělo, identita, kultura, a také stigmatizace, sociální začlenění a vyloučení, kvalita života a sociální participace. Na tato obecná témata předmět naváže diskusí o implikací studovaných teorií do oblasti sociální politiky a vzdělávání.</p>
Odborná literatura	<p>Literatura základní Barnes, C. et al. (2010) <i>Exploring disability: a sociological introduction</i>. Cambridge: Polity Press. <i>Jinakost-postižení-kritika: společenské konstrukty nezpůsobilosti a hendikepu: antologie textů z oboru disability studies</i>. (2012) Praha: Sociologické nakladatelství (SLON). Linton, S. (1998) <i>Claiming disability: Knowledge and identity</i>. New York and London: NYU Press. Oliver, M. (1996) <i>Understanding disability: From theory to practice</i>. Western Michigan University: St Martin's Press. <i>Jinakost-postižení-kritika: společenské konstrukty nezpůsobilosti a hendikepu: antologie textů z oboru disability studies</i>. Praha: Sociologické nakladatelství (SLON), 2012.</p> <p>Literatura doporučená Murphy, R. F. (2001) <i>Umlčené tělo</i>, Praha: Slon. Novosad, L. (2011) <i>Tělesné postižení jako fenomén i životní realita: diskurzivní pohledy na tělo, tělesnost, pohyb, člověka a tělesné postižení</i>. Praha: Portál. Riddell, S., Watson, N. (2014) <i>Disability, culture and identity</i>. Routledge. Shildrick, M., Price, J. (1996) Breaking the boundaries of the broken body. <i>Body & society</i>. 2.4: 93-113.</p>

C – Charakteristika studijního předmětu nebo tématického bloku	
Název studijního předmětu	Sociální patologie
Způsob zakončení	k
Další požadavky na studenta	
Předpokládají se základní znalosti z oblasti anatomie, fyziologie a biologie člověka, obecné psychologie a laické první pomoci.	
Přednášející	
doc. MUDr. Petr Kachlík, Ph.D.	
Stručná anotace předmětu	
<p>Cíl: Vysvětlit základní pojmy z oblasti sociálně patologických jevů, v historickém kontextu popsat jejich vývoj a výskyt. Dozvědět se o jejich etiologii, klasifikaci, nejvýznamnějších zástupcích jednotlivých skupin, dopadech na jednotlivce i komunitu. Informovat o epidemiologii sociálních patologií, metodách jejich mapování, typech studií, monitoringu, legislativním pohledu. Podat přehled znaků, upozorňující na možný výskyt sociálních patologií v rodině, ve škole, při volnočasových aktivitách, v zaměstnání. Podat obecný přehled preventivních a terapeutických opatření, rozebrat konkrétní příklady preventivních programů, možnosti intervence a laické první pomoci.</p>	
<p>Stručná anotace předmětu Výstupy z výuky předmětu: Po úspěšném absolvování předmětu posluchač získá představu o základních typech sociálních patologií, jejich příčinách, rizikových a protektivních faktorech, prevenci. Bude moci samostatně navrhnout a připravit preventivní projekt a realizovat jej ve školních podmínkách.</p>	
Odborná literatura	
<p>Literatura základní Fischer, S., Škoda, J. (2009) <i>Sociální patologie: analýza příčin a možnosti ovlivňování závažných sociálně patologických jevů</i>. 1.vyd. Praha: Grada Publishing. Fulton, B. S. (2014) <i>Drug discovery for the treatment of addiction: medicinal chemistry strategies</i>. Hoboken: Wiley, xv, 341 s. Mühlpachr, P. (2002) <i>Sociální patologie</i>. 1. vyd. Brno. MU. Nešpor, K. (2000) <i>Návykové chování a závislost: současné poznatky a perspektivy léčby</i>. 1. vyd. Praha: Portál, 2000. Kalina, K. et al. (2003) <i>Drogy a drogové závislosti 2. - mezioborový přístup</i>. 1. vyd. Praha: Úřad vlády České republiky. Řehan, V. (1994) <i>Závislost na alkoholu a jiných drogách - psychologický přístup</i>. 1. vyd. Olomouc: Vydavatelství Univerzity Palackého, 77 s. Zábranský, T. (2003) <i>Drogová epidemiologie</i>. 1. vyd. Olomouc: Lékařská fakulta Univerzity Palackého.</p>	
<p>Literatura doporučená <i>Guidelines for the treatment of drug dependence: a European perspective</i>. (2011) Luxembourg: Publications Office of the European Union, 23 s. Hajný, M. (2001) <i>O rodičích, dětech a drogách</i>. 1. vyd. Praha: Grada Publishing. Kohoutek, R. (2007) <i>Patopsychologie a psychopatologie pro pedagogy</i>. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 260 s. Kranzler, H. R, D., Ciraulo, A., Zindel, L. R. (2014) <i>Clinical manual of addiction psychopharmacology</i>. 2nd ed. Washington, DC: American Psychiatric Association, xv, 447 s. Nešpor, K., Csémy, L., Pernicová, H. (1998) <i>Problémy s návykovými látkami ve školním prostředí</i>. 1. vyd. Praha: Sportpropag. Nešpor, K., Csémy, L., Sovinová, H. (1998) <i>Programy prevence závislostí a možnosti jejich</i></p>	

- hodnocení*. 1. vyd. Praha: Státní zdravotní ústav.
- Pešek, R., Veselá-Vondrášková, A., Veselý, O. (2007). *Drogová závislost, aneb, Rychlý běh po krátké trati: poradenská příručka pro děti, dospívající a jejich rodiče*. Písek: Arkáda - sociálně psychologické centrum, 80 s.
- Platt, J. J. (1997) *Cocaine addiction: theory, research, and treatment*. Cambridge, Mass.: Harvard University Press, xiv, 458 s.
- Platt, J. J., Labats, Ch. (1976) *Heroin addiction: theory, research, and treatment*. New York: J. Wiley & Sons, 14, 417 s.
- Pokorný, V., Telcová, J., Tomko, A. (2002) *Patologické závislosti*. 2.vyd. Brno: Ústav psychologického poradenství a diagnostiky.
- Vágnerová, M. (2005) *Školní poradenská psychologie pro pedagogy*. 1. vyd. Praha: Karolinum.
- Vágnerová, M., Šturma, J., Klíma, P. (1988) *Patopsychologie dítěte pro speciální pedagogy*. 2. přeprac. vyd., v SPN 1. vyd. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 186 s.
- Vágnerová, M., Štech, S., Hadj-Moussová, Z. (1993) *Psychologie handicapu: skripta pro posluchače pedagogických fakult Univerzity Karlovy*. Dot. Praha: Karolinum, 115 s.
- Vágnerová, M. (2014) *Současná psychopatologie pro pomáhající profese*. Praha : Portál.
- Vágnerová, M. (2007) *Základy obecné psychologie*. Vyd. 1. Liberec: Technická univerzita v Liberci, 91 s.
- Vágnerová, M. (2000) *Psychologie problémových dětí a mládeže: učební text pro vychovatele obor speciální pedagogika*. 1. vyd. Liberec: Technická univerzita, 125 s.
- Viehoffová, H., Reuysová, E. (200) *Jak s dětmi trávit volný čas: náměty, nápady, návody pro děti od 4 do 14 let*. 2. vyd. Praha: Portál.
- Zášková, H. (2004) *Závislost na drogách*. Vyd. 1. Ostrava: Ostravská univerzita, Filozofická fakulta, 64 s.
-

C – Charakteristika studijního předmětu nebo tématického bloku	
Název studijního předmětu	Neuropsychologie
Způsob zakončení	k
Další požadavky na studenta	Splnění písemného testu ze Základů neuropsychologie. Zpracování jedné neuropsychologické kazuistiky v rozsahu cca 5 stran
Přednášející	prof. PhDr. Evžen Řehulka, CSc.
Stručná anotace předmětu	<p>Cíl: Poznat vztahy mezi nervovou soustavou a psychickými jevy. Jde o hraniční disciplínu hlavně mezi neurologií a psychologií, která obohacuje a prohlubuje poznání aplikované psychologie zejména v klinické psychologii, ale i ve speciální pedagogice a rehabilitaci psychických funkcí. Poznatky NEUROPSYCHOLOGIE jsou zásadní pro chápání současné lingvistiky a komunikace a pro celou oblast kognitivních věd.</p> <p>Obsahové okruhy</p> <ul style="list-style-type: none"> • Předmět neuropsychologie. Neuropsychologie v systému medicíny, pedagogiky a kognitivních věd. Vývoj neuropsychologie. • Filozofické a psychologické základy neuropsychologie. Problém lokalizace funkcí. Plasticita mozku. Psychofyziologický problém. • Stavba a činnost nervového systému I. Neuron - stavba, funkce. Typy neuronů. Koncepce synapsí. • Stavba a činnost nervového systému II. Centrální nervový systém. Mícha. Mozkový kmen. Mozeček. Mezimozek. Velký mozek. • Funkční systémy velkého mozku. Levý a pravý mozek. Senzorické systémy. Základy elektrofyziologie NS. Elektroencefalografie. Evokované potenciály. • Problematika vědomí a bdění. Spánek, jeho průběh a poruchy. Neuropsychologie pozornosti. • Neuropsychologie a psychofyziologie emocí. Neuropsychologická problematika paměti a učení. Lurijovo pojetí neuropsychologie paměti. • Neuropsychologie jazyka, řeči. Neuropsycholingvistika. Poruchy řeči. Afázie - pojem, klasifikace. • Vývojová dysfázie. Neuropsychologické pojetí specifických poruch učení. • Inteligence a mozek. „Gender-mozek“. Stárnoucí mozek. • Neuropsychologické vyšetření. Lurijovo neurops. vyšetření - schéma Christensenové. Příklady dalších vyšetřovacích metod: Minnesotský test, Bostonský test, Halstead-Reitanova testová baterie a d. • Neuropsychologická rehabilitace. Rehabilitace jednotlivých psychických funkcí. • Perspektivy a možnosti neuropsychologie. Místo neuropsychologie ve speciální pedagogice.
Odborná literatura	<p>Literatura základní</p> <p>Brodal, P. (2008) <i>Centrální nervový systém; štruktúra a funkcia</i>. Martin : Osveta.</p> <p>Kolb, B., Whishaw, I. Q. (1998). <i>Fundamentals of human neuropsychology</i>. 4th ed. New York : W.H. Freeman and Company, 405 s. ISBN 07-167-2387-5.</p> <p>Koukolík, F. (2014) <i>Mozek a jeho duše</i>. 4. vyd. Praha : Galén.</p> <p>Kulišťák, P. (2011) <i>Neuropsychologie</i>, 2. Vyd. Praha : Portál.</p> <p>Kulišťák, P. a kol. (2011) <i>Případové studie z klinické neuropsychologie</i>. Praha : Karolinum.</p>

Literatura doporučená

- Carterová, R. (2010) *Lidský mozek*. Praha : Knižní klub. Crick, F. (1997) *Věda hledá duši*. Praha : MF.
- Cséfalvay, Z. (2007) *Terapie afázie: terapie a případové studie*. Praha : Portál. Diamant, J. J., Vašina, L. (1998) *Kapitoly u neuropsychologie*. 2. vyd. Brno : MU.
- Gazzaniga, M., Ivry, R. B., Mangun, G. R. (2013) *Cognitive Neuroscience: The Biology of the Mind*. 4. vydání. W. W. Norton & Company.
- Goldenberg, G. (2002) *Neuropsychologie. Grundlagen, Klinik, Rehabilitation*. Verlag Urban & Fischer : München.
- Goldberg, E. (2004) *Jak nás mozek civilizuje*. Praha : Karolinum. Koukolík, F. (2003) *Já*. Praha : Karolinum.
- Koukolík, F. (2006) *Sociální mozek*. Praha : Karolinum.
- Koukolík, F. (2012) *Lidský mozek*. 3. vyd. Praha : Galén. Lowe, R. J., Webb, W. G. (2009) *Mozek a řeč*. Praha : Portál.
- Mikulajová, M., Rafajdusová, I. (1993) *Vývinová dysfázia*. Bratislava. Motlová, L., Koukolík, F. (2006) *Citový mozek*. Praha : Galén.
- MOZEK. (2009) Průvodce po anatomii mozku a jeho funkcích; předmluva C. Fine. Encyklopedie Britannica, Brno : Jota.
- Myslivoček J. a kol.(2009) *Základy neurověd*. 2. vyd. Praha : Triton.
- Obereignerů, R. (2013) *Afázie a přidružené poruchy symbolických funkcí*. Olomouc.
- Orel, M. (2015) *Nervové buňky a jejich svět*. Praha : Grada.
- Orel, M., Facová, V. a kol. (2009) *Člověk, jeho mozek a svět*. Praha : Grada.
- Polák, M. (2013) *Filozofie mysli*. Praha : Triton.
- Preis, M. a kol. (1998) *Klinická neuropsychologie*. Praha : Grada.
- Preis, M., Kučerová, H. a kol. (2006) *Neuropsychologie v neurologii*. Praha : Grada Sacks, O. (2008) *Muž, který si pletl manželku s kloboukem*. 2. vyd. Praha : Dybbuk.
- Spitzer, M. (2002) *Lernen: Gehirnforschung und die Schule des Lebens*. Berlin : Spektrum.

C – Charakteristika studijního předmětu nebo tématického bloku	
Název studijního předmětu	Stáž v zahraničí
Způsob zakončení	Z
Další požadavky na studenta	Analýza školského vzdělávacího systému se zaměřením na podmínky vzdělávání cílové skupiny dětí/žáků/studentů výzkumného projektu disertační práce. Komparace vzdělávání/prevence/intervence jedince z cílové skupiny dětí/žáků/studentů výzkumného projektu disertační práce – individuální případové studie.
Přednášející	doc. PhDr. Věra Vojtová, Ph.D.
Stručná anotace předmětu	<p>Cíl: Rozšířit poznatky z oboru speciální pedagogika v kontextu mezinárodního srovnání a porozumění systémovému kontextu inkluzivního směřování české školy. Aplikovat tyto poznatky na současnou praxi v kontextu individuálním. Tyto poznatky propojit do výzkumné studie.</p> <p>OBEČNÉ OTÁZKY</p> <ul style="list-style-type: none"> • Školský systém hostující země a jeho rámcové vymezení ve stěžejních legislativních a koncepčních souvislostech. • Inkluzivní dimenze vzdělávání v hostující zemi. • Kontext speciálních vzdělávacích potřeb a inkluzivní podpory v edukaci v hostující zemi. <p>SPECIALIZAČNÍ OKRUHY</p> <ul style="list-style-type: none"> • Komparace s podmínkami a koncepty edukace v českém školském prostředí se zaměřením na cílové skupiny výzkumu studenta. • Příklady dobré praxe.
Odborná literatura	<p>EVERY CHILD MATTERS: (2004) Change for Children in Schools. Ref. DfES/1089/2004, Nottingham: DfES Publications,.</p> <p>OECD. (2009) <i>Education Today: The OECD Perspective</i>. PARIS: OECD PUBLISHING.</p> <p>OECD. (2005) <i>Guidelines for Inclusion: Ensuring Access to Education for All</i>. PARIS: OECD PUBLISHING.</p> <p>OECD. (2007) <i>Students with Disabilities, Learning Difficulties and Disadvantages</i>. PARIS: OECD PUBLISHING.</p> <p>OECD (2011) <i>Education at a Glance 2011: OECD Indicators</i>, OECD Publishing. Paris:</p> <p>OECD (2012) <i>Equity and Quality in Education: Supporting Disadvantaged Students and Schools</i>, OECD Publishing. Paris:</p> <p>UNESCO: (2008) <i>Education for All by 2015. Will we make it?</i> UNESCO: Oxford.</p> <p>UNESCO: <i>The Salamanca Statement and Framework for Action on Special Needs Education</i>, World Conference on Special Needs Education: Access and Equality, New York, 1994.</p> <p>UNICEF: (2004) <i>The State of the World's Children</i>.</p> <p>WHO, (2002) <i>Towards a Common Language for Functioning. Disability and Health ICF</i>, Geneva:</p>

C – Charakteristika studijního předmětu nebo tematického bloku	
Název studijního předmětu	Odborná orientace v oboru
Způsob zakončení	kolokvium
Další požadavky na studenta	Požadavky stanovuje školitel v semestrových intervalech individuálně – s ohledem na postup doktoranda ve studiu.
Přednášející	školitelé
Stručná anotace předmětu	<p>Studium v doktorském studijním programu má vedle samostatného bádání v daném oboru směřovat k enkulturaci začínajícího výzkumníka do odborné komunity. V tomto procesu hraje klíčovou roli školitel. V rámci tohoto předmětu probíhá úzká spolupráce doktoranda se školitelem na výzkumných úkolech, jsou připravovány společné publikační výstupy, realizují se společná vystoupení na domácích i zahraničních konferencích.</p> <p>Konkrétní obsahovou náplň předmětu stanovuje školitel.</p>
Odborná literatura	Tuzemskou a zahraniční literaturu doporučuje školitel. Předpokládá se však samostatná práce studenta při výběru a studiu literatury naší i zahraniční produkce.

C – Charakteristika studijního předmětu nebo tematického bloku	
Název studijního předmětu	Příprava disertační práce
Způsob zakončení	kolokvium
Další požadavky na studenta	Školitel si nechává předložit (v pravidelných intervalech) rozpracovávaný projekt a později text disertační práce a stanovuje úkoly pro další období.
Přednášející	školitelé
Stručná anotace předmětu	<p>Studium v doktorském studijním programu směřuje k vytvoření disertační práce, jež podle §47 vysokoškolského zákona „prokazuje schopnost a připravenost k samostatné činnosti v oblasti výzkumu nebo vývoje nebo k samostatné teoretické a tvůrčí umělecké činnosti“.</p> <p>Jako disertační jsou akceptovány originální vědecké teoretické, metodologické a empirické práce, případně práce, které vhodným způsobem tato pojetí kombinují.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Teoretické práce zpracovávají různé teoretické přístupy k problémům z předmětné oblasti, přičemž vyžadují vysoký stupeň abstraktního a analytického myšlení a vhledu. • Metodologické práce analyzují (nové) výzkumné přístupy, metody, techniky nástroje a hodnotí jejich přednosti a nedostatky. • Empirické práce přinášejí konkrétní zjištění získaná specifickými výzkumnými metodami, přičemž prezentovaná zjištění vždy vyplývají z realizovaného empirického šetření. <p>Prostřednictvím tohoto předmětu školitel monitoruje a hodnotí zpřesňování projektu disertační práce a posuny v rozpracování disertační práce, a to zejména v návaznosti na předměty Metodologie vědecké práce v pedagogice a Metodologie výzkumu v didaktice geografie.</p> <p>Konkrétní obsahovou náplň předmětu pro daný semestr stanovuje školitel.</p>
Odborná literatura	Výběr dle tématu a charakteru disertační práce. Studenti mají v informačním systému k dispozici systematický rozpis všech okruhů oborů a souvisejících disciplín a úplný přehled literárních pramenů.